Sayı 6 (282)
Haziran 2018
Yıl XXVI

ISSN: 1312-9872

Yayın Sahibi
BULGARİSTAN MÜSLÜMANLARI BAŞMÜFTÜLÜĞÜ

Yayın Türü
Aylık, süreli

Yayın Kurulu
Vedat S. Ahmed
Cemal Hatip
Doç. İbrahim Yalımov
Dr. İsmail Cambazov
Dr. Kadir Muhammed
Murad Boşnak
Muhammed Kamber

Dizgi ve Tasarım
Salih M. Şabanov

Adres
Sofya 1000
ul. „Bratya Miladinovi“ 27
Müslümanlar Dergisi
tel.: 02/981 60 01

Temsilcilikler
Bölge Müftülükleri
Cami Encümenlikleri

Online
www.grandmufti.bg
muslumani@grandmufti.bg

Baskı
Sky Print

Abone ücretleri
Yıllık: 24,00 lv.
Altı aylık: 12,00 lv.

DİĞERLERİYLE İLİŞKİLERİMİZİN AYARI

Güzel dinimiz İslâm, insanları inanç bakımından farklı kategorilere ayırmıştır. Allah'a, gönderdiği mesajına ve bu mesajı getiren peygamberlere inananlara mümin denmiştir. Allah'a, peygamberlerinin veya gönderdiklerinin tamamına ya da bir kısmına inanmayanlar ise kâfir olarak nitelenmiştir. Allah'a ortak koşanlar ise müşrik olarak kabul edilmiştir. Bir de Allâh'a, peygamberlerine ve gönderdiği mesaja inanıyor gözüküp de inanmayanlar vardır ki, bunlar da münafıktır. Aslında bir de Allah'a inanmadıklarını iddia eden tanrıtanımazlar, ateistler bulunmaktadır ki, İslâmî literatürde mülhid olarak adlandırılmışlardır. İslâm'a göre, ilk kategori dışındakiler inanç bakımından merdûttur, makbûl değildir. Bunlar, Allah'ın sayısız nimetlerini görmezlikten gelerek inkâra saplandıklarından dolayı ahiret gününde büyük bir cezaya çarptırılacaktır. İlk kategoride yer alan müminler, inançları doğrultusunda yaşarlarsa, ahiret gününde büyük bir mükâfata nâil olacaklardır.

İslâm nazarında bütün bu sınıflarda yer alanlar insan olmaları hasebiyle değerlidir. Bütün insanlar dinî inancına bakılmaksızın yeryüzünde yaşama hakkına sahiptir. Taşıdıkları öz itibarıyla eşit ve hürmete lâyıktır. Fakat insanî saygı çerçevesinde, insanlık şerefine dokunmaksızın inanç ve davranışları kınanabilir ve eleştiriye tâbi tutulabilir. Lâkin nihayetinde herkes inanç ve yaşayış şeklini kendisi seçer ve ahiret gününde Allah'ın adaletiyle karşılığını görür.

Müslümanlar, dinine bakmaksızın hemcinsleriyle insanî ilişkiler kurma konusunda serbesttir. Bu ilişkiler karşılıklı insanî saygıya dayanmalıdır.

Bununla birlikte müminler, Yaratıcılarını tanıyıp nimetlerini inkâr etmeyerek takdir etmeleri sebebiyle Allah katında üstündür. Bu üstünlüğün sebebi imandır. İnandıkları, Müslümanlara bir taraftan üstünlük kazandırırken, diğer taraftan diğerlerine karşı saygıda kusur etmemelerini gerekli kılmaktadır. Fakat bu inanç farklılığından dolayı inananların diğer sınıflardakilerle muamelelerinde bazı farklılıklar vardır. Bu sebeple muamele ve dünyevî ilişkiler bakımından inanç sınıflarına bir de Ehl-i Kitap alt kategorisi eklenmiştir. Bu sınıfa Yahudî ve Hristiyanlar dahildir ve onlara yaklaşımda diğer inanmayanlara nazaran ufak tefek farklılıklar vardır.

Müminler, diğerleriyle ilişkilerinde hassas davranıp inanç ve kimliklerini korumak amacıyla Allah'ın emir ve yasaklarına uymalı, kırmızı çizgilere dikkat etmelidir. Söylediklerimizi şu klasik tabirle özetlemek mümkündür: Ta'zim li-emrillâh, şefkat alâ halkillâh – Allah'ın emrine saygı, yarattıklarına karşı ise şefkat.

Velhâsıl, müminler olarak her insanı sever, sayarız. Ancak Yaratanı daha çok severiz. O yüzden ilişkilerimizde Onun bize hareket alanı olarak çizdiği sınırlardan da çıkmayız, çıkmamalıyız.

Vedat S. Ahmed

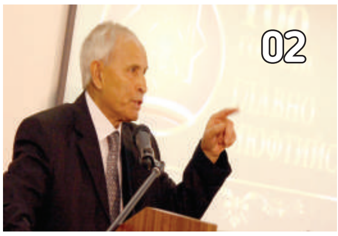

İÇİNDEKİLER

02 Birçoklarımız Bulgardan Daha Bulgar Olmaya Çalışıyoruz
06 Garp Medeniyetinin İç Yüzü Çok Koyu Bir Vahşettir
08 Müslüman Olmayanlarla İlişkilere Dair Temel Kur'ânî Hükümler
10 Diğerleriyle Birlikte Yaşamak
12 İletişim Gerçeği
13 Ramazan Delileri
14 Liverpool'da Dört Gün Üç Gece
16 Kircaali Merkez Camisi
17 İsmail Cambazov

İmzalı yazılardan, ilân ve reklamlardan reklam sahipleri sorumludur. • Sayın okuyucularımız, dergimizin sayfalarında ayet-i kerime, hadis mealleri ve mübarek isimler bulunduğu için yerlere atılmamasını rica ediyoruz.

BİRÇOKLARIMIZ BULGARDAN DAHA BULGAR OLMAYA ÇALIŞIYORUZ

Ömrünün 90. Yılında Dr. İsmail Cambazov Hocamız ile Mülâkat

İsmail Cambazov, Bulgaristan'ın Eğridere (Ardino) ilçesinin Çamdere bucağının Halaçdere (Brezen) köyünde 10. 06. 1928 tarihinde doğmuştur. İlk okulu köyünde, rüştiyeyi Kırcaali'de, liseyi (Medreset'ün Nüvvâb) Şumnu (Şumen)'da bitirdikten sonra 1953 yılında Sofya Üniversitesinin Hukuk Fakültesinden mezun olmuştur. Hemen "Yeni Işık" gazetesinde çalışmaya başlamış, aynı zamanda Gazetecilik Fakültesinde eğitim almıştır. 1972 yılında Toplumsal Bilimler ve Sosyal İdare Akademisinde doktora tezi savunarak "Felsefe Doktoru" olmuştur.

Uzun yıllar Sofya Pres Ajansında çalışan Cambazov, 1990 yılında oradan emekli olmuştur. Aynı yıl Sofya'da açılan İslam Enstitüsünde ders vermeye başlamış, bir dönem Enstitünün rektörlüğünü de yapmıştır. Hâl-i hâzırda Sofya'da yaşayan İ. Cambazov'un başta "Başmüftülük Tarihi" olmak üzere 20 kadar kitabı, yüzlerce makalesi yayınlanmıştır.

Selâmün aleyküm muhterem hocam. Allah selâmet ve afiyet versin! Allah sizi darüsselâma erdirsin! Bu mülâkâtı yapma arefesinde kafamda beliren bir mısra var: "Yaş otuz beş yolun yarısı eder" demişti Cahit Sıtkı. Yaş doksan olunca ne oluyor?

Ünlü Türk ozanı Cahit Sıtkı Tarancı (1910-1956) "Otuz Beş Yaş" şiirini 1946'da yazdı. Halk buna bir de ilâve yaptı: Yaş yetmiş, iş bitmiş... Bizim çocukluğumuzda 45-50 yaşlarında ölenlerin arkasından hiç ağlamazdık. Çok bile yaşamış deyip geçerdik! Çünkü o zaman dünyada ortalama ömür 28 yıldı. Şimdi ise 68 yıl. Yani XXI. yüzyılda otuzbeş yaş yolun yarısı değil, başlangıcı. Bulgaristan'da 2017 yılında ortalama ömür kadınlarda 78.4, erkeklerde 74.8. İsveçli tıp bilginleri önümüzdeki 8-10 senede ortalama ömrün 126 yaşına çıkacağını iddia ediyorlar. Bu iyimser tez, ihtiyarlık yaşının sınırlarını da çok ötelere götürdü. Tarancı'nın devrinde ihtiyarlık 60 yaşında başlıyordu. Şimdi 100 yaşında başlıyor. Bunun için ben kendimi daha ihtiyar saymıyorum. Hatta geçenlerde camide bir misafir 90 yaşında olduğumu öğrenince "Maşallah, 50 yaşında gösteriyorsunuz" diye iltifatta bulundu. Teşekkürüm de şöyle oldu: "Demek ki ben ihtiyarlamışım. Kendimi hep 25 yaşında hesap ederken farkında olmadan 50'ye merdiven dayamışım."

Hayat ve ölümün imtihan, sınama vesilesi olarak verildiğini bildiriyor Kur'ân. Hayatı dolu dolu yaşayan bir insan olarak bu ayeti nasıl yorumlarsınız?

Evet, bu böyledir. Âmennâ ve saddaknâ! Ancak ben, birçok tarikat ehlinin iddia ettiği gibi, dünya hayatının bize sadece öteki dünyadaki cenneti kazanmak için bir ibadet ve kulluk alanı olarak verildiği fikrine katılmıyorum. Böyle yanlış yorumlar, Müslümanları bu dünya hayatını küçümsemeye, bütün çabalarını öteki dünyaya, yani cehennemden kurtularak cenneti kazanmaya sevk etmiştir. Bu da Müslüman dünyasını Hristiyan dünyasının çok gerisinde bırakmış, bugünkü acınacak hâle düşürmüştür.

Yüce Allahımız ve sevgili Peygamberimiz bizden her iki dünyayı da dengeli olarak kucaklamamızı istemektedir. Herşeyden önce üzerinde yaşadığımız dünyayı her bakımdan bir yeryüzü cenneti hâline getirmemizi emretmiştir. İki günü birbirine denk olan mümin ziyandadır deyen Peygamberimiz (s.a.s.), sekiz günlük ömre dokuz gün çalışmak lâzımdır deyen ecdadımız buna işaret etmektedir. Ancak bu bütün kuvvetimizi yalnız bu dünya cennetini kazanmak için harcamak anlamına gelmez. Böyle bir anlayış ve yaşantı da çok zararlıdır.

Bu dünyada durmadan çalışacaksın, kazanacaksın, yükseleceksin, fakat asıl ve sonsuz olan öbür dünyayı da bir ân aklından çıkarmayacaksın. İmanın şartlarını, İslâm'ın farzlarını birer birer uygulayacak, güzel ahlâkınla, insanlara, hayvanlara, doğaya karşı örneklik tutumunla parmakla gösterilen bir şahıs olacaksın. İki dünyayı da birbirinin önüne, ardına, altına, üstüne koymayacaksın. İkisini de aynı paralelde götürüp kazanmaya çalışacaksın.

Büyük Allahımız, İslâm ümmetinin her iki dünyasını da mamur kılsın, dünya hayatımız harplerden, darplerden, terör belâsından, tabiat âfetlerinden korusun, hâlis kullarına Adn cennetlerini nasip etsin!

▶ ***Hocam, insan hayatının bir kemâli olur mu? Ya zevâli?...***

Her ikisi de mümkündür. Bu sualin cevabı insanın yaratılış gayesinin hikmetinde gizlidir. İnsanın yaratılış gayesini gösteren üç ayetten ikisinde insanın boş yere yaratılmadığı (el-Müminûn, 25/115) ve başıboş salınıverilemeyeceği (el-Kıyâme, 75/36) beriltilmektedir. Üçüncü ayette ise Allah Teâlâ "Ben cinleri ve insanları, ancak bana kulluk etsinler diye yarattım." (ez-Zâriyât, 51/56) buyurmaktadır. Ayette yaratılış gayesi olarak "kulluk" öne çıkmaktadır. Bu ayetin tefsirinde İbn Abbas'tan naklen "beni tanısınlar" yorumu ile "marifet" de yaratılış gayesini açıklayan bir kavram olarak devreye girmektedir. Marifet (tanımak), muhabbet için önemlidir. Bu yüzden diyoruz ki, amaç kulluktur. Kullukta sevginin yolu marifetten geçer. Öyle ise kul, önce Allah'ı tanıyacak, sonra ibadet ve taatle Onu sevecek ve olgunlaşıp kemâle ermek için o sevgi içinde kulluğa devam edecektir. İnsanı kemâl mertebesine yükseltecek olan bu kulluk yolu, Hak Teâlâ'nın Kur'ân-ı Kerim'de gösterdiği, sevgili Peygamberimiz Muhammed (s.a.s.)'in hayatta uyguladığı sırat-ı müstakimdir.

Allah Zülcelâl hazretleri insanı, bugünkü demokrasilerde henüz ulaşılmamış geniş hak ve özgürlüklerle donatmış, kendisine bunları hayatta fiiliyata geçirecek sağlam bir irade vermiştir.

Kur'ân-ı Kerim bize doğrusunu da eğrisini de gösteriyor. İnsan bu iki yolun birisini seçmekte tamamıyla serbesttir. Doğru yolda yürüyen mümin, nefsi marziye mertebesine (Allah ile kul arasında rızanın müşterek bir vasıf olduğu, kulun Allah'tan, Allah'ın kuldan razı olduğu makam) erişerek nefs-i kâmileye yükselir, olgun, dolgun ve örnek bir insan olur. Bu yol onu cennete götürür.

"Bir oyun ve eğlenceden başka bir şey olmayan" (el-En'âm, 6/32) dünya hayatına kendisini tamamıyla kaptıran, ahiret hayatını unutan gafiller de zevâldedir. Allah Teâlâ hazretleri, sevgili Peygamberine hitaben **"Bırak o dinlerini bir oyuncak ve eğlence edinen ve dünya hayatı kendilerini aldatmış bulunan kimseleri!"** (el-En'âm, 6/70) ihtarında bulunuyor. Allah'ın mağfiretinden, peygamberimizin şefaatinden mahrum edilen bu zavallılar hem bu dünyada, hem öteki dünyada zevâl bulmuşlar, batıp gitmişlerdir. Allah bizi böyle bir zevâle düşürmesin!

▶ ***Allah'ın lütfu olarak yaşadığınız 90 sene sizlere tekrarından verilse yapmak istemediğiniz bir şeyler vardır mutlaka. Paylaşır mısınız bizimle?***

Herşeye kâdir olan Allah beni bugünkü aklımla yeniden doğursa, Allah ve Peygamber düşmanı komünistlerin yaldızlı vaatlerine aldanarak partilerine girmez, ateizm gayyâsına düşmezdim. Ateşli sosyalizm propagandacısı ve mudâfii olmazdım.

▶ ***Yukarıki soruya bir de öbür açıdan bakalım. Yapmak istediğiniz neler var?***

Bir Bulgaristan vatandaşı olarak

Türklüğe ve dinimize hizmet.

▶ ***Sizin gibi değerli insanlar, çıktıkları topluluk, yaşadıkları toplumla özdeşleşirler. Kırcaali yöresinde başlayan, Deliorman'dan geçip Sofya'da taçlanan hayatınızı okusak, Bulgaristan Türklerinin bir asrını, yüzyıllık tarihini okumuş oluruz. Dünden hareketle, bugün yaşadıklarımızı gözönünde bulundurarak soracak olursak, ne olacak bu Müslüman Türk azınlığının hâli?***

Birçok aydınımızın iyimserliğine rağmen, ben Bulgaristan Müslüman Türk azınlığının hâl-i pür-melâlinden ve geleceğinden endişeliyim. Çünkü bizde 45 yıllık sert sosyalizm diktatörlüğünde telkin edilen, aşılanan terbiye sonucu bir etnik soysuzlaşma, kimlik kaybı başladı. Birçoklarımız Türklüğümüzden utanır olduk. Bugün evlerinde bile Bulgarca konuştuklarını övüne övüne anlatan aydın dostlarımız var. Birçok etnik geleneklerimizi, göreneklerimizi, halk âdetlerini unuttuk. Bulgardan daha Bulgar olmaya çalışıyoruz!..

Dinî bakımdan ise daha beteriz. Bu kadar yeni, güzel camiler kuruldu. Fakat içleri bomboş. Cemaat yok. Köyde kasabada hangi Türke sorarsan sor: "Elahmdülillah, Müslümanım" diyor. Ama arkası yok. Namaz, niyaz, oruç, farz, vacip, amel ne gezer! Kendi kaynattığı rakıyla övünen, yetiştirdiği domuzlara sevinen sözde Müslümanların sayısı gittikçe artıyor.

Âciz kanaatimce, etnik Türklük bilincini oluşturup geliştirmek, ana sütümüz gibi temiz dinimizi yaygınlaştırıp her Türkün hayat tarzı hâline getirmek için acele önlemler alınmazsa -ki ufukta böyle bir istek ve arzu görünmüyor- 25-30 sene sonra Bulgaristan'da Türk ve Müslüman aramayın!..

Hocam, öyle söylüyorsunuz, ama tabir caizse, yıldızınızın parladığı komünist ateist dönemde siz de bugün savunduğunuz pekçok değerimizin temellerini sarsmaya çalışan yazılar ve kitaplar yazdınız. Çok şükür ki, son yıllarda "nasuh tövbeli" kitaplar yazarak çok değerli eserler de kaleme aldınız. Ancak Bulgaristanlı şairlerimizden Latif Ali (Yıldırım) (1935-1999) "Sinsi Gücün Korkusu" başlıklı bir şiirinde diyor ki;

"Kıramadım içime vurulan o zinciri.
Gölgem gibi peşimde iblis misali biri
Elime kalem alsam beynimin içindedir,
Söz söyleyecek olsam dilimin ucundadır."

Siz zinciri kırabildiniz mi, iblisi kovabildiniz mi?

1991 yılında Mekke'de, Kâbe-i Muazzama'da yaptığım nasuh tövbesine, bütün çabalarıma rağmen, ne yazık ki, ne zinciri kırabildim, ne de iblisi kovabildim.

Bizim nesle okullarda, medyanın her türlüsünde, sık sık düzenlenen bilgilendirme toplantılarında "kafandaki eskinin kalıntılarını tamamıyla söküp atmadan, Marksist-Leninist, komünist olamazsın" telkini yapıldı. Ana sütüyle bize geçen "eskinin kalıntıları" nelerdir? Pek tabiî, Türklük ve Müslümanlık. Her ikisi de bizim Bulgar toplumuyla entegre olmamızın, sadık, samimî sosyalizm kurucusu olarak yetişmemizin önünde en büyük engel. Öyleyse vur abalıya!.. Şimdi bakıyorum da ben 40 yıllık aktif gazeteciliğimde yorulmadan, bıkmadan iki konu işlemişim: kaba bir kapitalist Türkiye düşmanlığı ve aymaz bir Müslümanlık aleyhtarlığı. Hem de ben gönüllü fedai... Hiçbir kimse beni buna sevk ve teşvik etmeden kalpten inandığım için yazdım çizdim. Ben, bu işi halkıma hizmet ediyorum bilinciyle vicdan huzuru ile yaptım.

Beni, içine gönüllü düştüğüm bu cehennem kuyusundan zorla isim değiştirme maskaralığı çıkardı. Beni saf sosyalizm aymazlığından, ansızın ba-

şıma indirilen "İvaylo" topuzu uyandırdı! 45 yıllık derin gaflet uykusundan uyanınca öyle bir silkindim ki, şeksiz şüphesiz Türklüğe ve Müslümanlığa döndüm. 30 yıldır sosyalizmin kafama vurduğu zinciri kırmaya, beni bir ân bile serbest bırakmayan iblisi etrafımdan kovmaya çalışıyorum. Ancak burada itiraf etmeliyim ki, bu çabalarımda tam bir başarıya ulaştığımı söyleyemem. Kafamda sosyalizm kalıntıları hâlâ var. Koca şeytanın bitmez tükenmez vesveseleri ibadetlerimi bozuyor, Allah'a kulluğumu zedeliyor, ihlâstan, takvâdan uzaklaştırıyor. Ama aslâ ümtisizliğe düşmek, pes edip de teslim olmak yok. Büyük Allah'ın yardımıyla düşe kalka da olsa sırat-ı müstakim üzere yürümeye devam edeceğim inşallah.

► Çok disiplinli biri olduğunuzu biliyoruz. Bu disiplin size ne kazandırıyor?

Bir psikoloji profesörü dostum var. Beni psikoloji ilminin yöntemleriyle test etti. Bütün incelemelerden sonra: "Sen orta yetenekli bir aydınsın. Ancak hayattaki başarıların ortanın üstünde. Bu sonuca olağanüstü çalışma ile ulaşmışsın." dedi. Bu olumlu hasleti bana "Alman disiplini" kazandırdı. Hem çalıştım, hem durmadan okudum. Cebimde üç tane yüksek tahsil diploması, bir de doktora belgesi var. Bulgarca, Türkçe yazdığım 20 kitabı bir çantaya sığdıramıyorum. Bütün bunları bana disiplinli, plânlı, programlı çalışmam kazandırdı.

► Evet, ileri yaşınızda bile durmadan çalışıyorsunuz, eserler veriyorsunuz. Yazdıklarınızı sıralamaya kalksak, sayfalar yetmez. Daha neler var tezgâhınızda? Neler yazmayı planlıyorsunuz?

Dedim ya, Türkçe ve Bulgarca irili ufaklı 20 kitabım çıktı. Allah müsaade ederse, ömrüm imkân verirse, daha 5 kitap var kafamda.

Büyük Allah'ın bana karşı sonsuz lütfu ve ihsanı olarak yeryüzünde İslâm'ın en kutsal üç mekânını – Mekke, Medine ve Kudüs'ü ziyaret ettim. Öncelikle bu mübarek mekânlarda gördüklerimi, hissettiklerimi bir kitapta okuyucular ile paylaşmak istiyorum. Büromda yarı hazır bir durumda Bulgaristan'da İslâmî eğitimin tarihi de var. Arkası da gelir inşallah.

► Muhterem hocam, okumadan yazanlar çoğalıyor sanki... Siz ise bir kitap kurdusunuz. Bir taraftan da her sene binlerce, onbinlerce kitap basılıyor. İnsanın imkân ve sınırları ise kısıtlı. Siz neler okuyorsunuz?

Zamanımızda insanın beyni çok büyük bir baskı altında. Onbinlerce kitap, binlerce tv kanalı, milyonlarca gazete, dergi ve internet sayfası. Hepsi insanın kafasına hitap ediyor, kalbini kazanıp kendi saflarına çekmeye çalışıyor. Bunların içinde çok zararlıları da var. İnsan hangi kitabı seçip okuyacağını, hangi gazeteyi izleyip televizyon kanalını seyredeceğini şaşırıyor. Bütün bunların içinde bir seçme yapmak çok zor.

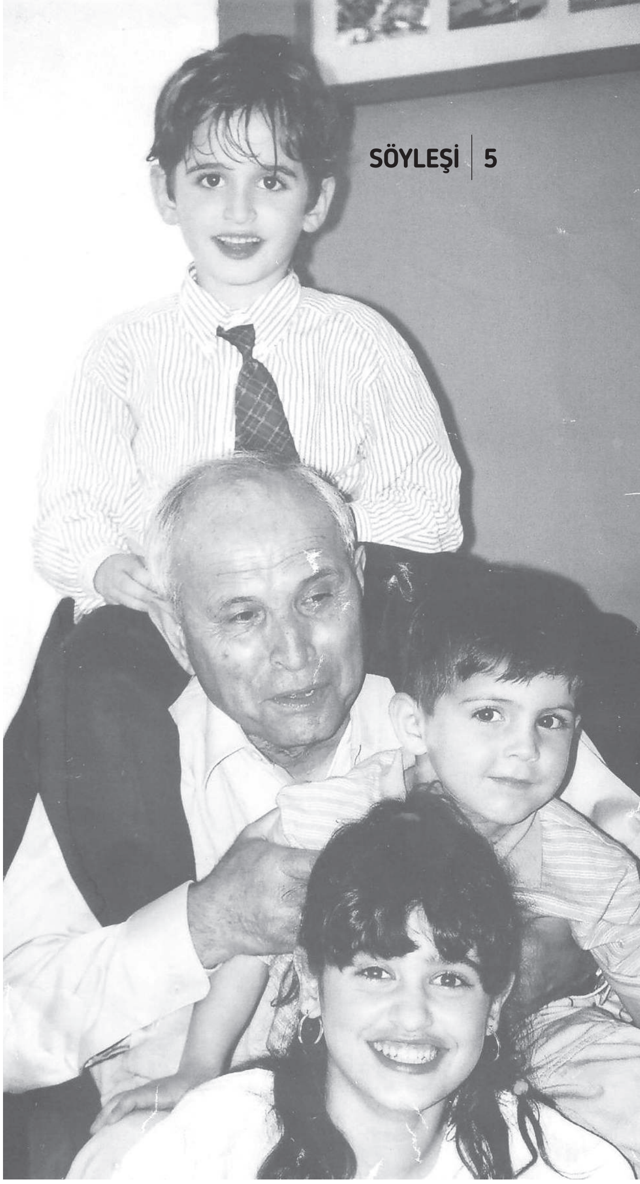

Kanaatimce herkes ekmeğini çıkardığı mesleğe ait kaynak kitapları okumalıdır. Bir doktor tıp alanındaki kitapları izlemelidir. Bir mühendis mutlaka zamanımızdaki teknik gelişmelere vâkıf olmalıdır. Kur'ân-ı Kerim, Peygamberimizin hayatı, ilmihâl kitapları her Müslümanın daima başvuru kitapları olmalıdır.

Bunların dışında genel kültür kitapları, tarih, coğrafya, edebiyat da küçümsenmemelidir. Fakat seçme uzmanların tavsiyesi ile yapılmalıdır. Hele de ana-babalar çocuklarının ne okuduklarına, hangi filmleri seyrettiklerine çok dikkat etmelidir. Çünkü çok zararlı romanlar, filmler var ve bunlar, her gün en dürüst, namuslu insanı dahî doğru yoldan saptırmaya çalışmaktadır.

Bana gelince şu anda büromda okuduğum kitaplar arasında 5 kitap var:

Ahmet Davutoğlu'nun "Duruş" kitabı; İbrahim Kalın'ın İslâm Batı ilişkilerini ele alan "Ben, Öteki ve Ötesi" kitabı; İnna Mercanova'nın Balkanlar'daki Müslüman toplulukları inceleyen "Myusyulmanskite obşnosti na Balkanite" kitabı; Bulgaristan komünist istihbaratının Müslüman ve Katolik toplulukları ile ilgili 1944-1990 arası belgerinden oluşan derleme çalışmasının 2. cildi olan "Dırjavna sigurnost i verozipovedaniyata"; Mümün Tahirov'un "Neoliberalno obşestvo i mejdukulturno obştuvane" adlı eseri.

► Kıymetli Hocam, bizlerle paylaşmış olduğunuz değerli bilgi ve tecrübelerinizden dolayı sizlere teşekkür ediyoruz. Allah gayretinizi artırsın, ömrünüzü bereketlendirsin. İnşallah ömrünüzün dördüncü otuz yılını da afiyet içerisinde bugüne kadar yapamayıp da yapmak istediklerinizi daha özverili bir şekilde yaparak geçirmenizi nasip etsin!

SÖYLEŞİYİ YAPAN: ALİOSMAN MEHMED

MEHMED FİKRİ

GARP MEDENİYETİNİN İÇ YÜZÜ ÇOK KOYU BİR VAHŞETTİR

Medeniyet denilen maskara mahlûku görün,
Tükürün asrın maskeli vicdanına tükürün!.. M. Âkif

Evet, tükürün!. Ey garp (batı) ve şarkın (doğu) hakikî medeniyet taraftarları, hep birden şu medeniyet denilen maskara mahlûkun üzerine tükürün! Bol bol, doya doya tükürün! Şu canavar medeniyetin kanlı nâsıyesine (alnına) parça parça balgamlar atarak ruhuna, vicdanına lâyık pek müstekreh (iğrenç) ve pek menfûr (nefret edilen) bir çelenk örün!. Haysiyet ve şeref meselesi yapar diye sakın zerre kadar korkmayın! Haysiyet ve şereften mahrûm olduğunu o da, hüsn-i zan ederek (iyi niyetle) söylüyorum, siz kadar bilir!

Medeniyet, onun yalnız firmasıdır. Firmaya değil, çıkardığı metâa (mala) bak! Görünüşe değil oluşa ehemmiyet ver! Onun görünüşü medeniyettir, fakat iç yüzü çok mütekâmil (olgun) bir vahşettir. Dışındaki yaldıza değil iç yüzüne bak! İç yüzü canavar mı canavar... Canavarlık onda... Barbarlık onda... Riyâ (ikiyüzlülük) ve desîse (hile) onda... Her melanet ve her çeşit vahşet ondadır... Tırnakları kanlı... Dişleri kanlı... Yüzü, gözü, her yeri kanlıdır. Kahpedir, sahtedir, hâin ve kâtildir, âdil görünür, fakat çok bî-amân (acımasız) bir zâlim ve gaddârdır. Hayat için kabul ettiği medenî ve mukaddes(!) düstûr (ilke) şudur: HAK KUVVETİNDİR; VERİLMEZ, ALINIR!

Medenîlerin her gün gözlerimizin önünde medeniyet nâmına, adalet ve insaniyet nâmına tatbik ettikleri bu medenî ve mukaddes düstûru(!) vahşî hayvânlar bile onlar kadar maharet (ustalık) ve fecâatle (felâketle) tatbîk edememektedirler. Çırak, ustayı geçermiş... Hakikaten doğru... Avrupalılar bu düstûru, vahşî hayvanlardan öğrendiler... Fakat, onları çoktan geçtiler...

Evet garbın bu hususta hocası vahşî hayvanlardır. Bir garba, bir de vahşî hayvanlara bakınız! Emînim ki mümâselet (aynılaşma) derecesine varan korkunç müşâbehet (benzerlik) uyuyan âsâbınızı (sinirlerinizi) tezelzüle (depreme) uğratacak ve tüylerinizi ürpertecektir! Kanlı gagalı akbabalar, kızıl dişli kaplanlar ve şiş karınlı büyük karınlı balıklar da tıpkı Avrupa medenîleri gibi haykırıyorlar. Onlar da hep bir ağızdan:

"Hak kuvvetindir. Kuvvetli zayıfı yutar..." diye bağrışıyorlar. Hem de evvelden, ezelden beri! İşte bugünün medenîleri ile canavarların birleştiği nokta!..

Şimdi, siz söyleyiniz, ey şark ve garbın medeniyet mazlûmu milletleri, evet, siz söyleyiniz, medeniyet alemdârı (bayraktarı) geçinen milletlerle vahşî ve yırtıcı hayvanları birleştiren bu pek müthiş noktaya istinâden bugünün medenîlerini vahşî hayvanlarla beraber tutmaya hakkım, yok mu?! Eğer, azıcık insâf ve izânınız varsa emînim ki bana yerden göğe kadar hak vereceksiniz!

Ben, şarkta ve garpta tanınmış, muktedir, salâhiyetdâr (yetkin) bir ilm-i hayvanât (zooloji) mütehassısı (uzmanı) olsaydım, hayvanları vahşî ve ehlî olmak üzere ikiye ayırır ve

her iki zümrenin de baş tarafına insanı koyardım. Çünkü; insan kadar ehlî ve insan kadar vahşî tek bir hayvan daha bulunamaz. Bilhâssa şu asr-ı medeniyette vahşet sahasında insanlar rekor kırıyor.

Arslanın büyük pençesi varmış... Akbabaların gagaları kocamanmış... Kartalların tırnakları pek keskin ve sivri imiş... Balinanın ağzı bilmem ne kadarmış... Daha bu çeşit bir sürü "mış"miş!.."

Pek âlâ, bunların beşeriyete (insanlığa) zararları nedir?.. Bir hiç!.. Fakat toplu, tüfekli, tanklı ve tayyâreli (uçaklı) medenîlerin zararları o kadar çok ki...

Bugün, Afrika vahşîleri(!) Afrika ormanlarında sürü sürü gezen kaplanlardan, arslanlardan, zehirli yılanlardan ve sırtlanlardan değil başlarına musallat olan medenîlerden korkuyor!.. Asya ve Avustralya da öyle!.. Avrupa'nın küçük ve zayıf milletleri de öyle... Herkes medenîlerden korkuyor!.. Bu korku medenîler nâmına ne büyük şeref(!), ne yüksek bir mazhariyettir değil mi?..

Medeniyet bu mudur? Yirminci asır diye reklam edilen bu asır mıdır? Bunun medeniyet ve itilâ (yükseliş) neresinde? Hak, adalet, müsâvât (eşitlik), muhabbet, uhuvvet (kardeşlik) hani nerede? Hangi millet huzur içinde? Bu medeniyet sayesinde(!) dünyanın bugünün her karış toprağı ıztırap ve azap cehennemlerinde kaynamıyor mu? Saadeti Anka'ya çeviren bu sahte medeniyetin neresi medeniyettir bilmem?

Medenîlere bakınız!.. Zayıfların kanlarını emiyorlar. Biribirleriyle boğazlaşırken de arada zayıflar gidiyor. Çünkü; kendilerini kurtarabilmek için avlarını feda ediyorlar!.. Vefâkârların(!) bin bir kocadan arta kalan sahte vefâsına güvenebilirsen aşkolsun!.. İtimat ettiğin (güvendiğin) gün, tehlikeye düştüğün gün olacağında sakın hiç şüphe etme!.. Asrın şiârı (sembolü): Vefâsızlıktır. Mabudu: Menfaat!.. Mabut (tapılan) emrederse en aziz dostun seni derhâl feda edip hesabını tesviye eder (dürer), gider. Çünkü; bu asır, yirminci asırdır!.. Medeniyet asrıdır!.. Hak ve adalet asrı değil!.

Bu yazı, Sofya'da basılan Medeniyet gazetesinin, 21. 01. 1938 tarihli 174. sayısında yayınlanmıştır.

DİNİMİZ ÜZERE SABİT KIL ALLAHIM!

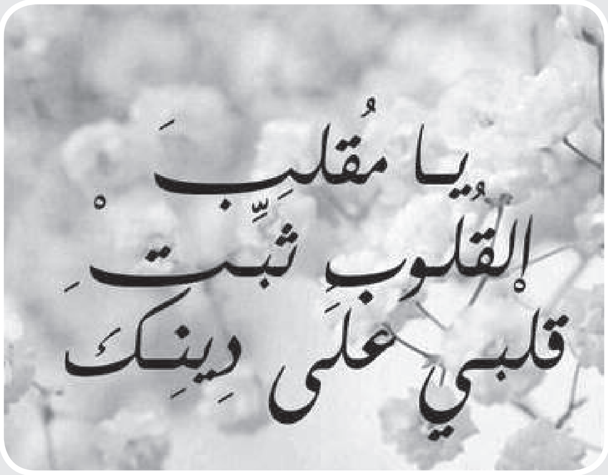

"Yâ mukallibe'l-kulûb!
Sebbit kalbî alâ dînike!"
"Ey kalbleri dilediği tarafa döndüren!
Kalbimi dinin üzere sabit kıl!"

İmam Tirmizî'nin Enes (r.a.)'tan rivayet ettiği bir hadis-i şerifte Peygamber Efendimizin sıkça "Ey kalbleri dilediği tarafa döndüren! Kalbimi dinin üzere sabit kıl!" sözleriyle Rabbimize yalvarıp yakardığı bildirilmiştir. Bu duruma hayret eden Enes (r.a.), bir defasında Gönüller Tabibi Efendimize dönerek "Yâ Rasûlâllah, söylediklerine, getirdiklerine şeksiz şüphesiz inanıyoruz. Ancak senin bizim hakkımızda tereddüdün, korkun mu var?" diyerek sorucu olmuştur. Buna cevaben Sevgili Peygamberimiz: "Evet, kalbler Allah'ın iki parmağı arasındadır ve onları istediği gibi evirip çevirir." buyurmuştur.

Kalb, Arapça bir kelime olup evrilip çevirilen, dönen anlamlarını taşımaktadır. Kalbler, bazen güneşe, bazen karanlığa dönebiliyor. Bazen hafif bir rüzgârdan etkilenebiliyor, bazen de fırtınalara karşı bile dimdik durabiliyor. Bu kalbin beslenmesiyle alâkalı bir husustur. Kalbin besin kaynağı ise Allah'tır, onun insanlık için seçtiği son din İslâm'dır. Allah ve İslâm'ın nuruyla beslenen kalb sebatkâr olur, ufak tefek şeylerden etkilenmez.

O yüzden Müslüman Allah'a çokça dua eder, özellikle de güçlü iman, sağlam kalb talebinde bulunur. İslâm dinine bağlı bir hayat sürüp son ve tek makbul din olan İslâm üzere çene kapamayı arzular. Yaptığımız duaların arasında bu nebevî dua da bulunursa, dinimize, kalbimizdeki inanca yöneltilen şeytanî okların hiçbir zararı dokunmaz. Çünkü kalbimiz Allah'ın kudret eliyle hak din İslâm üzere sabitlenmiş olacaktır. Rüzgârları, fırtınaları, boranları yaratanın da Allah olduğunu unutmayalım ve Ona gönlümüzü açıp kalbimizi dinimize sabitlemesi için dua ve niyazda bulunalım.

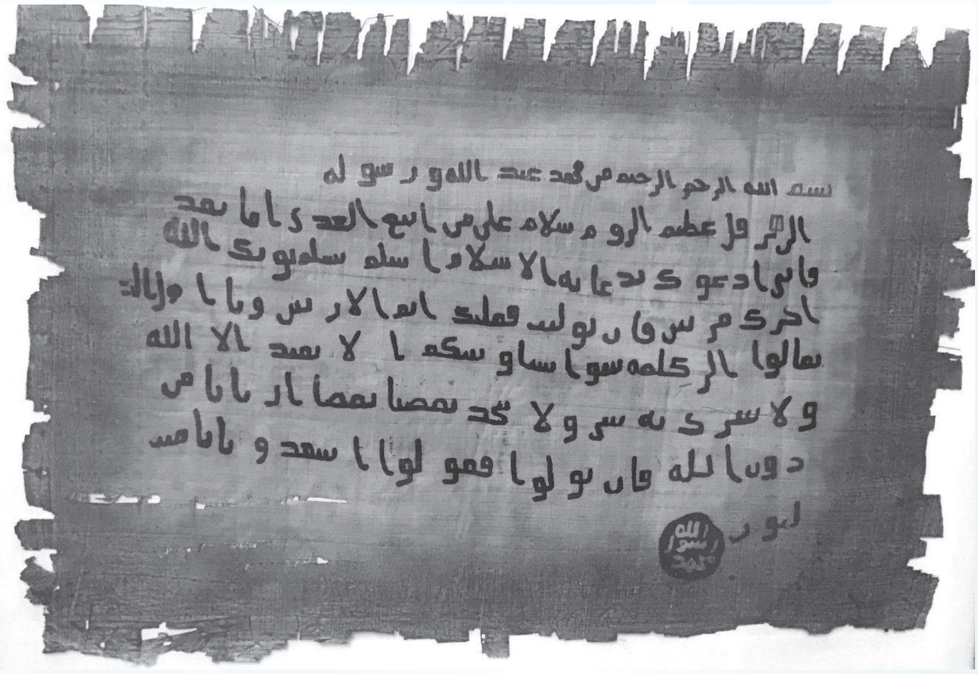

MÜSLÜMAN OLMAYANLARLA İLİŞKİLERE DAİR TEMEL KUR'ÂNÎ HÜKÜMLER

DR. SEFER HASANOV YÜKSEK İSLÂM ENSTİTÜSÜ

> *"Rabbinin yoluna hikmetle ve güzel öğütle davet et; onlarla en güzel yöntemle tartış." (en-Nahl, 16/125)*

Kur'ân-ı Kerim'in sayfalarını açar açmaz daha ilk sözlerinde merhametin kokusu hissedilmektedir. "Merhameti sınırsız ve rahmeti sonsuz olanın adıyla okuyorum" anlamına gelen Kur'ân'ın anahtarı durumundaki "Bismillâhirrahmânirrahim" ifadesi merhametle örülmüştür. Yaradanın rahmetini anmak ve idrak etmek sadece Kur'ân okumak ve diğer dinî vecibelerle ilgili bir eylem olmayıp her bir davranışımızın hususî ve önemli bir parçasıdır. Peygamberimiz Muhammed (s.a.s.)'in şu sözleri bunu açıkça ortaya koymaktadır: "Besmelesiz başlanan her önemli iş sonuçsuz kalır."

Allah'ın er-Rahmân (sonsuz merhamet sahibi) ve er-Rahîm (daima rahmetiyle muamele eden) isimlerine başvurma gerekliliğinin sırrı, Allah'ın mümin kullarının bütün davranışlarıyla Yaratıcımızın sınırsız merhametini dile getirip ortaya koymalarını istemesinde gizlidir. Bu sıfatı pekiştirmek için Allah Teâlâ ***"Biz seni âlemlere rahmet olmaktan başka bir amaçla göndermedik."*** (el-Enbiyâ, 21/107) buyurmuştur. Ve burada sözkonusu olan sadece insanlara yönelik bir merhamet değil, bütün diğer varlıkları da kuşatan bir merhamettir.

Diğerleriyle ilişkiler konusunda İslâmî anlayışta ağırlık basan başka bir yaklaşım da iyilik etmek, ihsandır. Bunu yaparken de cinsiyet, ırk veya din gibi herhangi bir ayrım gözetil-

mez, hatta insan veya başka canlılar arasında bile fark yapılmaz, çünkü tek amaç Yaratıcının rızasını kazanmaktır. İslâm'ın bu hakikati kesin bir ifadeyle Allah'ın şu sözlerinde mündemiçtir: ***"Bir zerre ağırlığında iyilik yapan onu görecektir."*** (ez-Zilzâl, 99/7). Bu anlayışın herşeyi kuşatıcı oluşu Peygamberimiz Muhammed (s.a.s.)'in şu sözlerinde tebellür etmiştir: *"Her canlıya yapılan iyiliğe mükâfat var."* Yine Onun bildirdiğine göre, yoldan çıkmış bir kadının susuzluktan bîtap düşen bir köpeği sulayarak Allah'ın rızasını kazanması da bu anlamdadır. O yüzden, tıpkı bir tüccarın kazanmak amacıyla müşterilerine cinsine bakmaksızın sevindiği gibi, mümin kişi de her iyilik yapma fırsatına sevinmektedir.

Bununla birlikte iyilik yapma teşvik edilirken, maruz olana bakılmaksızın, her türlü kötülüğün yapılması kınanmaktadır. ***"Bir zerre ağırlığında kötülük yapan da onu görecektir."*** (ez-Zilzâl, 99/8) ilâhî sözleri bunu açıkça haykırmaktadır.

Müslümanın diğerleriyle ilişkilerini düzenleyen üçüncü temel etken ise müminlerin manevî dünyasının bir parçası olan adalettir. Adaletin zarurî oluşunu Kur'ân-ı Kerim şöyle ifade etmiştir: ***"Allah, emanetleri mutlaka ehline vermenizi ve insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmetmenizi emreder."*** (en-Nisâ, 4/58) Yine bu ruhta Kur'ân şöyle buyurmaktadır: ***"Ey iman edenler! Allah için hakkı ayakta tutun, adaletle şahitlik eden kimseler olun. Herhangi bir topluluğa duyduğunuz kin, sizi adaletsiz davranmaya itmesin. Adaletli olun; bu, takvâya daha uygundur. Allah'tan korkun. Şüphesiz Allah yaptıklarınızdan haberdardır."*** (el-Mâide, 5/8) İşte tam bu adalet duygusu sebebiyle hakikî müminin en çok korktuğu şeylerden biri mağdur edilenin bedduasıdır; onun hangi din ve inanca mensup olduğu da fark etmez. Zira Peygamber Efendimiz (s.a.s.) *"Allah ile mazlumun bedduası arasında perde olmadığını"* bildirmiştir.

Müslümanın davranışlarındaki merhamet, iyilik ve adaletin kuşatıcılığı, insanların kalpleri üzerinde tasarruf yetkisinin sadece onların sırlarını bilen Yaradana ait olduğu bilincine sahip oluşundan kaynaklanmaktadır. O, Allah Teâlâ'nın şu sözlerine inanmaktadır: ***"Kuşkusuz sen istediğini hidayete erdiremezsin. Ama Allah dilediğini hidayete erdirir ve hidayete erecek olanları en iyi O bilir."*** (el-Kasas, 28/56) Bu yüzden Müslüman, diğerlerinin dinî mensubiyeti hususunda kendisini sorumlu görmez, şu kadar var ki, onları İslâmiyet ile tanıştırmakla yükümlüdür. Fakat bunu yaparken bile sahip olduğu inancın gücünün verdiği coşkuyla onlara karşı iyi ilişki sınırını aşmamalıdır. Allah Teâlâ'nın şu sözlerinden bunu öğrenmekteyiz: ***"Rabbinin yoluna hikmetle ve güzel öğütle davet et; onlarla en güzel yöntemle tartış."*** (en-Nahl, 16/125)

Müslüman nazarında "öteki olma" daha farklı ve daha yüksek boyutta bir iman sınavıdır. Bu boyutta mümin, herkesin dindaşlarına ve hemfikirlerine karşı bolca sergilemeye hazır olduğu merhamet, iyilik ve adaletini ötekilere karşı ortaya koymalıdır.

BAŞKA DİNDEN OLANLARLA EVLENMEK

HALİL HOCOV İRŞAD DAİRESİ BAŞKANI

"Bugün size temiz nimetler helâl kılınmıştır. Kendilerine kitap verilenlerin yiyeceği size helâldir; sizin yiyeceğiniz de onlara helâldir. Gayr-ı meşrû ilişkide bulunmak veya gizli dost tutmak şeklinde değil de meşrû bir nikâhla evlenmek şartıyla mümin kadınlardan iffetli olanlar ile sizden önce kendilerine kitap verilenlerden iffetli kadınlar -mehirlerini verdiğiniz takdirde- size helâldir. Kim inanmayı reddederse, ameli kesinlikle boşa gider. O, ahirette de hüsrana uğrayanlardandır." (el-Mâide, 5/5)

İslâm'a göre nikâh, erkek ile kadın arasında belirli şartlarla yapılan sözleşme, akittir. Fıkıh ilmi, nikâhın sahih/geçerli olması için erkek ve kadının taşıması gereken şartları belirlemiştir. Müslüman ile gayr-ı müslim arasında evlenme konusunda birkaç durum sözkonusudur:

Müslüman erkek ile Hristiyan veya Yahudî kadının evlenmesi: Müslüman kadınla evlenme imkânı olmadığında böyle bir nikâha izin verilmiştir. İki tarafın rızasını ifade eden kabul ve icap, kadının hakkı olan mehri belirleme ve verme, şahitlerin şehadeti ve ilân etme nikâhın temel şartlarıdır. Bunu gözönünde bulundurarak bu türden evliliklerde şu şartlara da uyulması gerekmektedir: Kadın hür olmalı ve namuslu biri olarak bilinmelidir, bu ise zikredilen iki dinî cemaate mensup kadınlardan cariye (köle) ve zâniye (zinâcı) olanları hariç tutmaktadır.

Müslüman erkek ile Hristiyan ve Yahudîlikten başka bir dine mensup kadının evlenmesi: Bu tür nikâha izin verilmemektedir. İslâm, Hristiyanlık ve Yahudîlik dışında kalan Hinduizm, Budizm, Zerdüştîlik, Şintoizm gibi dinler bu kapsamdadır. Çağdaş İslâm ulemasına göre ateistler de bu sınıftadır.

Müslüman kadın ile gayr-ı müslim erkeğin evlenmesi: Böyle bir evlilik katiyen yasaktır. Bu hususta Allah Teâlâ şöyle buyurmuştur: ***"...Eğer mümin olduklarını anlarsanız, onları kâfirlere iade etmeyin. Bunlar onlara helâl değildir, onlar da bunlara helâl olmaz."*** (el-Mümtehine, 60/10)

DİĞERLERİYLE BİRLİKTE YAŞAMAK

DOÇ. DR. MUSTAFA CANLI
YÜKSEK İSLÂM ENSTİTÜSÜ

عن سَهْل بْن حُنَيْفٍ وَقَيْس بْن سَعْدٍ إِنَّ النَّبِيَّ – صلى الله عليه وسلم –
مَرَّتْ بِهِ جَنَازَةٌ فَقَامَ فَقِيلَ لَهُ إِنَّهَا جَنَازَةُ يَهُودِيٍّ. فَقَالَ «أَلَيْسَتْ نَفْسًا»

Sehl b. Huneyf ve Kays b. Sa'd'den nakledildiğine göre bir defasında Hz. Peygamber (s.a.s.)'in yanından bir cenâze geçiyordu. O hemen ayağa kalktı. Ona cenâzenin Yahudî bir kadının cenâzesi olduğu söylendi. Bunun üzerine Allah Rasûlü (s.a.s.), "Olsun o da bir can değil mi?" buyurdu (Buhârî, Cenâiz, 49).

Günümüz Müslümanının karşı karşıya kaldığı en önemli hususlardan biri; farklı inanç, fikir ve düşünceye sahip insanlarla beraber yaşama konusudur. Yeryüzüne imtihan için gönderilen insan, diğer varlıklarla birlikte dünyayı paylaşmak, onlarla birlikte yaşamak durumundadır. İnsanın insanla birlikte yaşaması, hayvanlarla birlikte yaşaması, tabiatla birlikte yaşaması… Tabiatıyla insan için bütün bu varlıklarla birlikte yaşamanın getirdiği bir takım hak ve sorumluluklar vardır.

Zira **birlikte yaşamak, sorumluluğu ilzâm eder**. Birlikte yaşamada karşılıklı haklar söz konusudur. Birlikte yaşamak, karşıdakine değer vermektir, ötekileştirmemektir. Bu bakımdan birlikte yaşamak, ince bir sanattır.

Birlikte yaşayan insanlar, huzurlu ve müreffeh bir toplumun inşâsı için ayrışma noktalarını bir kenara bırakıp, ortak noktalar üzerinde yola devam etmeleri gerekmektedir. Bu mânâda çoklu kültüre sahip olan ve insanların olabildiğince ayrıştığı günümüz dünyasında, İslâm'ın birleştirici ve kaynaştırıcı ruhuna bütün insanlığın ihtiyacı vardır. Bu bağlamda İslâm**, birlikte yaşama kültürünü** en güçlü bir şekilde dünya medeniyetlerine sunan evrensel bir dindir. İslâm, her ne kadar dinî, siyâsî, vb. farklılıkları olsa da insanların saygı ve sevgi içerisinde aynı dünyayı paylaşmasını öngörmektedir. İslâm, bir yandan müminlerin kendi aralarında kardeşçe birlikte yaşama kaidelerini tesis ederken, bir yandan da mümin olmayan unsurlarla birlikte yaşamanın ilkelerini ortaya koymuştur.

Bu ilkelerden belki de en önemli olanı **insana değer verme ve saygı göstermekdir.** İslâm dini, insana değer veren bir dindir. Buna göre; insan azîzdir, değerlidir. Kur'an'da bir insanı öldürmek bütün bir insanlığı öldürmek gibi telakkî edilmiştir. **Hz. Peygamber'in hayat felsefesi de "önce insan" merkezlidir**. Ser-

levhâ hadisimizde de geçtiği üzere Fahr-i Kâinât Efendimiz; dinine, ırkına, meşrebine bakmadan karşıdakini önce insan olarak görmüş, başka dinden de olsa insana hürmet göstermiştir.

İslâm inancına göre hangi inanca sahip olursa olsun "*Bu dünyada insanlara eziyet ve işkence edenlere şüphesiz Allah da (ona ahirette) azap edecektir.*" (Müslim).

Yine bir hadis-i şerifte geçtiğine göre, bir Yahudî, Peygamber Efendimizi yemeğe davet etmiş o da davete icâbet etmiştir (Ahmed b. Hanbel). Bu mânâda Hz. Peygamber (s.a.s.), diğerleriyle birlikte yaşama hususunda biz ümmetine örnek olmuştur.

Başkalarıyla birlikte yaşamanın ilkelerinden bir diğeri de **nefret diliyle değil sevgi diliyle konuşmak** ve **barış** içerisinde yaşamaktır. Hazreti Peygamber etraftaki beldelere gönderdiği elçilerden, halka karşı yumuşak davranmalarını, nefret ifade eden söz ve davranışlardan uzak durmalarını istemiştir.

Barış içerisinde yaşamanın yollarından biri, ayrışma noktalarını bir kenara koyup ortak noktaları bulabilmektir. Bu mânada Müslümanlarla Ehl-i kitabın uzlaşabileceği en önemli ortak nokta, temelde ilahî bir dine sahip oldukları için tek tanrı inancına sahip olmalarıdır. Kur'an, Ehl-i kitabı; ***"ortak bir söz"***e, yalnızca Allah'a ibadet ederek O'na hiçbir şeyi ortak koşmamaya davet etmiştir. (Âl-i İmrân, 3/64).

Bu mânada nefreti dindirmenin, **barışı tesis etmenin yollarından biri, ortak dili kullanmaktır**. Cenâb-ı Hak, böyle bir ortak dili kullanmamızı emrediyor ve buyuruyor ki; ***"İçlerinden zulmedenleri bir yana, Ehl-i kitapla ancak en güzel bir şekilde mücadele edin ve deyin ki, 'Bize indirilene de, size indirilene de iman ettik. Bizim Tanrımız da sizin Tanrınız da birdir ve biz O'na teslim olmuşuzdur."*** (el-Ankebût, 29/46)

Bu bakımdan Hazreti Peygamber, ayrıştırıcı, ötekileştirici bir dil kullanmaktan ziyade uzlaştırıcı, birleştirici bir dil kullanmıştır. Bir başka ifadeyle nefret dilini değil, sevgi ve merhamet dilini tercih etmiştir.

İslâm; din, ırk ve mezhep farkı gözetmeksizin **hak ve adalete** önem veren bir dindir. Hazreti Peygamberin diğer inanç sahipleriyle olan münasebetinde en dikkat çeken husus, hak ve adalet çerçevesinde hareket etmesidir.

Şöyle ki her ikisi de Yahudî topluluğu olan Benî Nadîr ile Benî Kurayza arasında diyet konusunda bir adaletsizlik söz konusuydu. Kurayzalılardan biri Nadîr kabilesine mensup bir kişiyi öldürdüğünde tam diyet öderken, Nadîroğullarından biri Kurayzaoğullarından birini öldürdüğünde yarım diyet ödüyordu. Bu konudaki anlaşmazlığı çözmesi için Yahudiler, Allah Rasûlüne geldiklerinde o, her iki kabilenin aynı diyeti ödemesi gerektiğini ifade etmiştir.

Bu mânada Medine Vesîkası, başka inanca sahip olanların bir takım haklarını güvenceye alan bir antlaşmadır. Bu antlaşma ile sanki günümüzdeki vatandaşlık kavramı geliştirilmeye çalışılmıştır. Medine Site Devletinde yaşayan insanlar, o devletin bir vatandaşı olarak görülmüş ve devlet tarafından hakları korunmuştur.

Din ve vicdan hürriyeti de beraber yaşamanın önemli ilkelerindendir. Hz. Peygamber, Medine'de Site Devletini kurduğunda farklı inanca sahip olanlarla birlikte yaşarken hiçbir zaman onlara baskı uygulamamış, cizye vermek şartıyla dinlerini yaşamakta serbest olduklarını bildirmiştir. Yine yapılan bir antlaşma gereği Necrân Hıristiyanları, dinlerini serbest bir şekilde yaşamışlardır.

Şu husus unutulmamalıdır ki Hazreti Peygamber, bir yandan Müslüman olmayan unsurlarla barış ve huzur içerisinde yaşamayı tavsiye ederken, bir yandan da **İslâm şahsiyetini koruma**ları noktasında ashâbına bir takım uyarılarda bulunmuş, bir nevi hoşgörünün sınırlarını tayin etmiştir. Bu mânada; "*Kim bir kavme benzerse o da onlardan sayılır.*" (Tirmizî) buyurarak ashâbı üzerinden bütün ümmetine gayr-i müslimlerle yaşamanın önemli bir ilkesini hatırlatmıştır. Bir başka deyişle Hazreti Peygamber, başkalarıyla birlikte yaşarken Müslümanın kendi öz benliğinin kaybolmamasına özen göstermiştir. Zira **diğerleriyle birlikte yaşamak demek, kendi değerlerini unutup yok olmak, kaybolmak demek değildir**. Bilakis karşıdakinin fikrine saygı gösterip, onlara hoşgörülü davranıp kendi dininin, kendi kültürünün gereklerini yerine getirmektir.

Özellikle İslâm toplumunun yeni yeni teşekkül ettiği ilk dönemlerde bu husus çok önemliydi. Namaza davet, saçların şekli, selamlaşma gibi sosyal hayatla ilgili hususlarda Müslümanlar, hep kendilerine özgü tavırlar geliştirmeleri hususunda teşvik ediliyorlardı.

Sonuç olarak Hz. Peygamber, başka dine, düşünceye mensup insanlarla birlikte yaşama konusunda bizlere örnek olmuştur. Onun bu münasebeti, nefret ve merhametsizlikten uzak, karşılıklı anlayış ve hoşgörü esasına dayalı olup dengeli idi.

Farklı din ve anlayışların hâkim olduğu çağımızda, eğer nefret ve kinden uzak, barış ve esenlik içerisinde birlikte yaşamak istiyorsak, hangi görüşten olursak olalım, hangi dine mensup olursak olalım çağlar öncesinden bize seslenen Hz. Peygamber'in sevgi, saygı, adalet ve barış yüklü mesajlarına kulak vermemiz gerekmektedir.

Bu bakımdan Müslüman; **önce insan** merkezli, ötekileştirmeden ve dışlamadan, diğer insanlarla münâsebetini devam ettirmeli, onlarla adalet ve barış temellerine dayalı bir tutum içerisinde olmalıdır. Bütün bunların yanında, kendi öz benliğini muhâfaza hususunda hassas davranmalıdır.

İLETİŞİM GERÇEĞİ

SEVİNÇ EMİN İLÂHİYATÇI-EĞİTİMCİ

İletişim, bugün en çok konuşulan, ama bir o kadar az anlaşılan bir konudur. İletişim teknolojileri çağında yaşıyoruz deniyor, ama iletişim çağında yaşamıyoruz maalesef. İletişim son model telefonda birkaç sosyal hesaba sahip olmak mıdır? Binlerce takipçimiz ve arkadaşımız var, ama hasta olduğumuzda bize bir tas çorba getirecek dostumuz olmayabiliyor. Uzay bilim adamları Aya çıkan meslektaşlarıyla video görüşmesi yapıyor, Güney Amerika'daki iş ortağımızla ticaretimizi yürütebiliyoruz, Avustralya'daki arkadaşımızla karşılıklı kahve keyfi yapabiliyoruz. Fakat yan odamdaki annemin sıkıntısını çözememişim, eşimin ve çocuğumun derdini dert edinememişim! Uzaklar yakınlaştıkça, yakınlar uzaklaşıyor. İletişim araçları arttıkça, iletişim azalıyor. Somut arttıkça, soyut azalıyor.

Eskiden hanım eşini kapıda bekliyordu. Bugün ise eşimizle evde vedalaşıyor, saat başı telefon ediyor, mesajlaşıyoruz, evde konuşacak bir şey kalmıyor. Ayrılık varsa, özlem vardır. Eskiden insanlar çok fazla görüşemedikleri için birbirine hasret kalıyorlardı. Ev sakinleri bile bir misafir değerindeydi. Muhabbetle karşılanır, muhabbetle uğurlanırdı. Misafirlerin ayakkabıları gizlenirdi gitmesinler diye. Düğünde, cenazede insanlar hepsi bir araya gelirdi. Düğün davetiyeleri kapı kapı dolaştırılırdı gençler hayır duasını bizatihi alabilsin diye.

İletişim çok konuşmak mıdır? Yıllarca sevdiklerimize, yakınlarımıza kötü alışkanlıklarından vazgeçsinler diye ne diller döktük. Sigara ve alkolün zararlarını hep aktardık, ama dinletemedik. Konuşmamızın miktarını çoğalttık, ama etkisi azaldı. Konuşmak iletişimin sadece bir parçası, iletişimin kendisi değil.

İletişim güzel konuşmak mıdır? Öyle olsaydı, en güzel konuşanların en başarılı iletişim kuran insanlar olmaları gerekmez miydi? Üniversite rektörü binlerce öğrenciye çok güzel hitap edebiliyordur, ama evde eşiyle çocuğuyla iletişim kuramıyor olabilir. Şirket müdürü toplantılarında çalışanları çok iyi motive edebilir, ama annesiyle babasıyla iletişim kuramayabilir.

İletişim dobra dobra konuşmak mıdır? Gerçek de olsa bir şeyi söylemenin zamanı, mekânı ve üslûbu var.

İletişim beden diline vâkıf olmak mıdır? O zaman tiyatro sanatçılarının, sinema oyuncularının en mutlu insanlar olduklarını söyleyebilir miyiz?

Gerçek iletişim, duyma-konuşma marifeti değil, muhtaçlıklarımızı giderebilme marifetidir. Bu dünyada her şey istisnasız ihtiyaç doğrultusunda yaratılmıştır. Muhtaçlığı kadar da marifetleşme hakkı verilmiştir. Taşa baktığımızda sert bir yapısı var ve sadece sert bir zemine ihtiyacı var. Marifeti de o kadar kısıtlıdır. Altında karıncalar ve üstünde yosun barınabilir. Toprağın marifeti taşın marifetinden çok daha fazladır. Üzerine basabiliyoruz, bitkilerin tohumlarını ekebiliyoruz, nice yer altında yaşayan hayvanlara ev olabiliyor. Lâkin suya, güneşe, ısıya, ışığa ihtiyacı var. Bitki ise suya, güneşe, ısıya, ışığa ihtiyaç duyduğu gibi, toprağa da ihtiyacı var. Fakat marifeti daha fazla; bitkiler yeryüzünün ciğeridir, oksijenimizi sağlar. Meyvelerimizi, sebzelerimizi onlardan temin ederiz. Kuş türlerinin barınağıdır aynı zamanda. Hayvan ise hayatını idame ettirebilmek için bitkilere de ihtiyacı duyar, ısıya, ışığa, yağmura ihtiyaç duyduğu gibi. Eşleşmeye ve barın-

maya da ihtiyacı var. Lâkin marifetleri daha yüksek. İneklerden, koyunlardan, keçilerden süt ürünlerimizi sağlarız. Kırsalda taşımacılık işlerini hayvanlar yürütür.

İnsan bu saydıklarımızın en marifetlisi, çünkü en muhtacı o. Herşey insana hizmet ediyor ve herşeyi yönetebilme marifetine sahiptir insan. Muhtaçlığı, acizliğini doğurur ve bunu gidermek için insan marifetleşir. Uçamaz, ama gökte uçakları uçurtur. Suyun ilmine vâkıf olup su üzerinde gemileri yürütür. Dağları delip tüneller ve köprüler inşa eder. Sağlıklı beslenmeye ve temiz su içmeye ihtiyacı var; sevip sevilme gibi, duyup duyulma gibi, görüp görülme gibi. Hayatımızda bir yol arkadaşımızın olmasını isteriz. Annemizi bir hafta aramasak, gönül koyar. Arkadaşımızı görmeden yanından geçersek, "Neler oluyor" der. Eksikliklerimiz içimizde ve bütün çözümler bizim dışımızda. İhtiyaçlarımızı karşılamak için iletişim kurarız. Bakkala gider, alış veriş yapar, iletişim kurarız. Fırına gidip ekmek alır, sütçüden süt alır, iletişim kurarız. Her biri birbirinin ihtiyacını gideriyor. İletişim, ihtiyacı olana ihtiyacı kadar vermektir.

Hava alıp vermek ve su içmek gibi olmazsa olmazlarımızdandır iletişim. Biz bu dünyada tek başımıza yaratılmadık ve muhtaçlıklarımız birbirimizde saklanmış durumdadır. O yüzden iletişim kurmak zorundayız. Hayat bize farklı sahalar sunar ve biz hayatımızda her ân iletişim sahasındayız. Her bir saha ayrı marifet gerektiriyor. Eşimin sahasındayken onun ihtiyaçlarını gözetiyor olmam iletişimimizi kuvvetli kılar. Kayın validemin sahasındayken hâkezâ. İletişim, öğretirken öğrenmek, iyileştirerek iyileşmektir. İletişim, birinin derdini dert edinmek, satır aralarını okuyabilmektir. İletişim, sabır, tahammül, geçinme ve ilişki kurma marifetlerimizi barındırır, lâkin muhtaçlığımızı kabul edince marifetlenmeye başlarız.

Sınırları olanın iletişim kalitesi artar. Herşeyin bir sınırı var aslında. Güneşin bir yörüngesi var. Güneş ve yeryüzü arasında bir mesafe sınırı var. Gün 24 saat, yıl 365 gün, bir saat 60 dakika sürer. Evimizin sınırları var, ben bu sınırları aştığımda iletişim kalitem bozuluyor. Evimdeyken işyerimdeyim, sınırlarımı aşıyorum. Sosyal medyada yatak odamıza kadar herşeyi paylaşır olduk. Mahremiyet ortadan kalktı. Oysa değerli olan saklanır ve gizli olan kıymetlidir. İşportada satılan mal çok değersizdir. Mal değerli olunca kepenk arkasından, daha değerlisi vitrinden, en değerlisi ise kasadan getirilir. Evindeysen sınırların evin duvarlıdır. İşyerimi veya sosyal medyada arkadaş görüşmelerimi eve taşıyorsam, evimde değilim o zaman. Bu da benim evde ilişkilerime yansır.

İletişim kalitemiz hayat kalitemizi belirler. Unutmayalım! "Nasıl yaşarsak öyle ölürüz. Nasıl ölürsek öyle diriliriz."

2018 YILI NİSAB VE FİTRE MİKTARI

Bulgaristan Müslümanları Başmüftülüğü 04. 05. 2018 tarihinde Sofya'da gerçekleştirdiği oturumunda aldığı kararları Müslüman toplumununun bilgilerine sunar:

1. 2018 yılı Ramazan ayına mahsus zekât nisab miktarı 4640,00 (dört bin altı yüz kırk) leva olarak belirlenmiştir.

2. 2018 yılı için fitre miktarı kişi başı en az 5,00 (beş) leva olarak tespit edilmiştir.

3. Avrupa veya başka ülkelerde yaşayan ya da çalışan Bulgaristan vatandaşı Müslümanlar, fitre ve zekât nisabı konusunda bulundukları ülkelerin yetkili dinî kurum veya kuruluşlarının belirledikleri miktarları esas almalıdır. Fitre ve zekâtını Bulgaristan'da verecek olsalar bile, ister doğrudan, ister vekâlet yoluyla olsun, bu esasa göre hareket edilmelidir.

Belirtilen miktarların hesaplamaları, Fetva Komisyonunun 15. 08. 2009 tarihinde alınan kararına göre yapılmıştır. Sözkonusu karar, zekât nisabı ve fitre miktarının nasıl hesaplandığını açıklamaktadır.

Mübarek Ramazan ayını hayır ve bereket ile geçirmenizi diler, Allah'ın affi ve mağfiretinin bütün inananların üzerine olmasını Yüce Rabbimden niyaz ederiz, 15 Haziran 2018 tarihinde başlayacak Ramazan Bayramının da lâyıkıyla kutlamayı dileriz.

LİVERPOOL'DA DÖRT GÜN ÜÇ GECE

MUSAB SABRİ NÜVVÂB İHL ÖĞRENCİSİ

Yolculuk, yepyeni bir dünyaya gözlerimizi ve zihnimizi açar. Aynı zamanda diğer insanların gözünden ve bakış açısından dünyayı görmemizi sağlar. En önemlisi de diğer kültür ve insanlarla tanışıklığımızı artırır. Bu düşünceyle Nisan sonu ve Mayıs başında İngiltere'ye kısa bir seyahatimiz oldu. Amaç ise Liverpool (Livırpul) şehrini gezip görmekti.

Bir arkadaş ve babasıyla beraber yaptığımız bu yolculuk benim için pek çok yeniliklerle tanışma vesilesiydi. Batı'ya ilk yolculuğumdu... Seyahatim uçakla olduğu için ilk kez uçağa binip bulutlara karıştım. Uçakla seyahat bambaşka bir duygu. Trenle kıyasladığımızda ikisinin de ayrı güzellikleri var, ama uçağın heyecanı başka. Bulutların arasından yeryüzünü seyretmek bir hayli heyecan verici ve düşündürücü oluyor.

Nisan ayının son Cumartesi günü Sofya'dan bindiğimiz uçakla doğrudan Liverpool'a uçuyoruz. Derin düşüncelere dalıyorum... Gelmiştik bile! Üç buçuk saat nedir ki?!

Liverpool Kuzeybatı İngiltere'de bulunan bir liman şehri. Mersey (Mırsi) Nehrinin İrlanda Denizine döküldüğü haliçte bulunuyor. Tarihî dokuya sahip şehri dile getirdiğimizde bir sürü özelliği aklımıza gelebilir. Örneğin; Liverpool futbol takımı bunların başında geliyor. Şehrin döner dolabı bir ara dünyanın en büyük döner dolabı imiş. Aldığım bilgilere göre, şu anda en büyük dördüncü dolap vaziyetindedir. Şehrin nüfusu 465.700'ü aşmış durumdadır. İlginç tarafı ise bu nüfusun yarısından fazlası Müslüman!

Liverpool'a geldiğimizde sanki bambaşka bir dünyaya gelmiştik; bütün evler bir renkte, aynı yükseklikte ve genişlikte, çok düzenli bir yapıda idi. Aman Allah'ım, o da ne? Karşımızda bir mescit var! İngiltere'nin en gelişmiş şehirlerinden birinde camiyi pek beklemiyordum, ama dahası da var, bu şehirde yaklaşık 40 cami ve mescit varmış. Bundan da öte mescitlerin her biri dolu vaziyette, hem de beş vakitte... Sadece bu kadar da değil; Müslümanların birçoğu beş vaktini değerlendiriyor, camiye gidiyor, orada Kur'ân okuyor, hadis ezberliyor, sohbetlere katılıyor, öğ-

rendiklerini de paylaşıyorlar. İslâmî ve kültürel anlamda bir sürü etkinlik düzenleniyor. Rabbime şükürler olsun ki, biz de sohbetlere katılma imkânı bulduk. Sohbeti yapan Nijeryalı bir âlim; Kur'ân ve sünnete çok dikkat eden bir değerli ilim adamı. Liverpool ziyaretimiz devam ederken bir doktoru evinde ziyaret ediyoruz. Kendisi Sudan'dan buraya gelip yerleşen biri, tabiî ailesiyle beraber. Adam tıp doktoru, amma dinî bilgileri de alâ. Oğlu da onun gibi...

Liverpool'da İslâmî hayatın temellerini Osmanlı, özellikle de Sultan Abdülhamid han hazretleri ile çok yakın temasları olan Abdullah Quilliam atmış. Münevver bir kişi olup 1880'li yıllarda İslâm'ı kabul eden bu zat, birçok İngiliz'in İslâm ile tanışmasına vesile olmuş. O, İngiltere'de ilk İslâm merkezini, mescidi kuran kişidir. Onun etkisiyle başlatılan çalışmalar bugün hızla devam etmektedir. Bugün ibadethanesi, eğitim merkezi, yurdu ile bir külliye olarak Liverpool'da onun adını taşıyan İslâm merkezi hizmet vermektedir

Şehri dolaşırken dikkatimi çeken bir şeyi de sizlerle paylaşmak isterim: Dolaştığım yerlerde lokantalara bakıyordum ve hiç bir İngiliz mutfağına rastlamadım. Lokantaların hepsinde Müslüman yemekleri sunuyor, Müslüman devletlerinden getirilmiş bir sürü gıda satılıyor.

Bu arada biraz bir kaçamak yaparak ziyaretimizin ikinci gününde Liverpool'dan ayrılıp Manchester'i ziyaret ediyoruz. Bu şehir, İngiltere'nin merkezi ve Birleşik Krallığın başkenti olan Londra'nın kuzeybatısında bulunuyor ve Londra'ya en kısa karayolu ile uzaklığı 257 km. Manchester'a vardığımızda vakit akşamdı. Namazı Merkez Cami'de kıldık. Cami öyle ufacık bir mescit değil, tam üç minaresi var.

Elhamdülillah, üçüncü gündeyiz. Liverpool'u tanımaya devam ediyoruz. Bir hayvanat bahçesini ziyaret ediyoruz: Knowsley Saffari. Orada gördüğümüz manzaralar çok enteresan. Hayvanları görmek için arabayla dolaşmamız gerekiyor. Arabasız izin verilmiyor, çünkü hayvanlar serbest geziyor ve size dokunma mesafesinde yaklaşıyorlar. Orada arslanlar, maymunlar gibi pekçok hayvanı yakından gördük. Meselâ, arslan 4-5 santimetre yakınımıza geliyor ve istediği gibi serbest gezebiliyordu. Biz arabada olduğumuz için sıkıntı olmuyordu. Safarimizi tamamlarken namaz kılmak için bir yer arıyorduk ve bir İngiliz görevlisine sorduk. Adam bize ağacın yanında bir yeri işaret etti. Gidip orada namazımızı eda ettik. İlginç olan ise adamlar bunu anlayışla karşılıyor... Şunu da belirteyim, orada topluma açık her yerde namaz kılınabilecek mescitler var; kütüphanede, okulda, hastanede vs. İsteyen dinini yaşıyor, kimse kimseye karışmıyor.

Bütün bu güzelliklere şahit olurken bizim gezimiz de son güne gelmişti. Son günümüzde Liverpool'a has bir müzeyi görmeden edemezdik: Titanik Müzesi. Bildiğimiz gibi, Titanik bir gemiydi, öyle bir gemi ki, hâşâ, "Tanrı bile batıramaz!" denmişti. Ama ne yazık ki, 1912 yılında daha ilk seferinde Titanik batmıştı. Meşhur Titanik filmine konu oldu bu olay. İşte bu geminin hikâyesini anlatıyor Titanik Müzesi. Onu ziyaret ediyor, yaşananları ibretle izliyoruz. Müzede sergilenenler gerçekten çok güzel yapılmış. Yeri gelmişken paylaşayım, müzede Müslümanlar için bir küçük mescit yapmışlar, sübhânallah! Orada da namazımızı eda etmek nasip oldu!

Burada paylaşmaya çalıştığım dopdolu bir şekilde geçen dört günden sadece birkaç epizot, şükürler olsun! En fazla dikkatimi çeken, oradaki Müslümanların dinlerini kat kat daha iyi yaşıyor olmalarıdır. Bulgaristan Müslümanları olarak bizler de bu konuda çok gayret göstermeliyiz. Gelin hep beraber bu kutlu yola çıkalım. Ne dersiniz? Bunun için de Peygamberimizin bir hadis-i şeriflerinde buyurduğuna dikkat edelim: "Birbirinize sırt çevirmeyiniz. Birbirinize kin tutmayınız. Birbirinizi kıskanmayınız. Birbirinizle dostluğunuzu kesmeyiniz. Ey Allah'ın kulları kardeş olunuz."

Kur'ân'dan ve sünnetten ayrılmama dileğiyle...

KIRCAALİ MERKEZ CAMİSİ

SALİH DELİORMAN
ARAŞTIRMACI

"Ey Kırcali, güzel şehir
Dilber şehir, can şehir
Onbeşinde bir kız gibi
Uykusuz duran şehir"

Merhum sanatçı Osman Aziz'in mısralarında bu sözlerle betimlenen, Rodoplara nâzır bir şekilde Arda'nın sularıyla yıkanan Kırcaali şehri, adım adım gelişerek Bulgaristan Türklerinin önemli merkezlerinden biri hâline gelmiştir.

Kırcaali yöresinin tarihi Bizans'a, hatta Traklara kadar uzanmaktadır. Ancak bugünkü Kırcaali şehri, bir Türk köyü olarak kurulmuştur. Köyün, Osmanlı fetihleri sonucunda Türkleşen bölgede 15. asırda kurulduğu anlaşılmaktadır. Şehre bugünkü ismini veren Kırca Ali'nin merkeze yakın bir yerde bulunan mezarı etrafında kurulduğu varsayılmaktadır. Zamanla gelişip serpilmiş, Hasköy'ün pazar yerine sahip küçük bir köyü olarak varlığını sürdürmüştür. Kırcaali'nin asıl gelişmesi 1885 yılında kaza merkezi hâline gelmesinden itibarendir. Kâhir ekseriyeti Türklerden oluşan şehir, 1913 yılına kadar Osmanlı topraklarında Edirne vilâyetinin kaza merkezlerinden biridir. Komünizm döneminde sancak merkezi, daha sonra da il merkezi olan Kırcaali'de bugün bir tarihî cami, bir mescit ve yeni yapılmakta olan külliyeli büyük cami bulunmaktadır.

Kırcaali'nin pazar yerinde bulunan cami, mimarî bakımdan fazla göze çarpmasa da tarihî geçmişi vardır. Fransız bilim adamı Auguste Viquesnel 1847'de uğradığı Kırcaali'den bahsederken küçük bir caminin varlığını bildirmiştir. Caminin bugüne ulaşan kitabesinde 1227/1812-13 yılı tamir tarihi olarak geçmektedir.

Caminin ibadet mekânı takriben 14 metrelik uzunluktaki duvarlarıyla kareye çok yakın bir plana sahiptir. Giriş kısmı ile beraber ise diktörtgen şeklindedir. Kırma çatı ile örtülü olan caminin dört ince sütun üzerine oturan iç kubbesi var. Arka tarafındaki kadın mahfili de dört sütun üzerine kurulmuştur. Caminin mihrabı fazla bir özelliğe sahip olmayıp üst kısmında mukarnas taklidi yapılmış, iki tarafına ise ufarak sütunlar yerleştirilmiştir. Minberi yeni yapılmış olup ahşaptır. Sol duvarında yüksekçe bir kürsü bulunmaktadır. Sahip olduğu iki sıra pencere sebebiyle cami epey ışık almaktadır. Alt pencereler üsttekilerden daha geniş olup dörtgen şeklinde yapılan pencerelerin üstleri kemerlidir. Ön tarafta mihrabın üzerinde bir de küçük yuvarlak penceresi var. Kıble duvarında geleneksel olarak sakal-ı şerif mahfazası şeklinde kullanılan bir duvar dolabı bulunmaktadır. İbadet mekânının en arka tarafında sağ duvardaki pencerelerden biri tamir esnasında yana açılan kapıya çevrilmiştir. Camiyi, ibadet mahalli ile giriş ve cemaat odası olarak ikiye bölen duvarında da pencereler ve kapı yer almaktadır. Bu iç kapının üzerinde tamirata işaret eden Arapça ve Türkçe yazılı okunması biraz sıkıntılı kitabe yer almaktadır.

Zemin yüzeyinden yüksekte olduğu için camiye ana girişten merdivenle çıkılmaktadır. Kaidesi caminin sağ duvarına bitişik yüksekçe minaresi vardır. Tek şerefeli olan minarenin külâhı kurşun kaplıdır. Minaresi iki ucu dışarıya doğru kıvrılmış boynuz biçimindeki alemle taçlanmıştır. Şu anda minarenin yanındaki duvara bitişik kapalı abdestlik bulunmaktadır. Ayrıca cami girişinin karşısındaki duvara bitişik açık abdestlik bulunmaktadır. Şehrin yeniden yapılandırılması esnasında kabri nakledilen Kırca Ali'nin mezarı da caminin kıble istikametinde bulunmaktadır.

Devamlı açık olan caminin etrafında yeni yapılan vakıf binalarında Kırcaali Bölge Müftülüğü, İslâmî kitabevi ve kiralık dükkânlar yer almaktadır. Kısa zaman önce inşaatı tamamlanan yeni binada ise alt katta lokanta, üst katlarında misafirhane ve eğitim merkezi bulunmaktadır.

90 SENENIN GÇLGESINDE ÜÇ DEVRİN ADAMI:

İSMAİL CAMBAZOV

VEDAT S. AHMED YÜKSEK İSLÂM ŞURASI BAŞKANI

Muhterem Hocam İsmail Cambazov gibi 90 yıllık dallı budaklı bir çınarı bir sayfacıkta anlatmanın zorluğunu yaşayarak bu satırları kaleme aldığımı öncelikle belirtmeliyim.

İsmail Cambazov, 10 Haziran 1928 tarihinde Kırcaali'nin Eğri-dere (Ardino) belediyesine bağlı Halaçdere (Brezen) köyünde Müslüman-Türk ailesinde dünyaya gelmiştir. Çarlık devrinde ilkokulu köyünde okuduktan sonra rüşdiyeyi Kırcaali'de bitirmiştir. Ardından ağabeyinin okuyup mezun olduğu Şumnu'daki Nüvvâb Medresesinden 1948 senesinde mezun olmuştur. O zorlu şartlarda Rodoplar'dan kalkıp Deliorman'da eğitim görmek her babayiğidin harcı değildir. Ama o, kendisini saran ilim aşkıyla sahip oldukları kıt kanaat imkânlarla, Nüvvâb'ı sadece başarıyla bitirmekle kalmamış, okulun önde giden, parlak ve aktif öğrencilerinden olmuştur. Daha o yıllarda teşkilâtçı özellikleri gelişmeye başlamıştır. Ancak İsmail Hoca, kaleme aldığı Medresetü'n-Nüvvâb anılarında geniş bir şekilde anlattığı üzere o yıllarda büyük üstatlardan aldığı din eğitimiyle birlikte komünizm illetine yakalanmıştır. Bu durum, bir taraftan kendisine bazı dünyevî kapıları açarken, manevî kapıları 45 sene sonra açılmak üzere kapatmıştır.

Üstün başarılı bir Nüvvâb mezunu olarak İsmail Hoca Sofya Üniversitesinde ilk Türk hukuk talebesi olmuştur. 1953'te Hukuk Fakültesinden yine üstün başarıyla mezun olduktan sonra, ne hikmetse, hukuk alanına değil de gazeteciliğe yönelmiştir. Yeni Işık gazetesinde başlayan gazetecilik macerasını Sofya-Pres Ajansında Başredaktör Yardımcısı olarak tamamlamıştır. Bu arada gıyaben gazetecilik bölümünden de mezun olarak ikinci yüksek öğrenim diplomasını almıştır. Kendisini devamlı yenileyen ve geliştiren sayın Cambazov, Bulgar Komünist Partisi Merkez Komitesine bağlı olarark partiye kadro yetiştiren AONSU'da "İslâm Sosyalizminin Mahiyeti ve Özellikleri" konulu doktora tezini savunarak 1972 yılında doktor unvanı almıştır. Daha üniversite yıllarından itibaren neredeyse her yıl en az bir telif veya tercüme eseri yayınlanan İsmail Cambazov'un ayrıca dönemin Türkçe basınında pekçok sosyal, kültürel ve edebî içerikli yazılarının yanısıra din ve Türkiye aleyhtârı yazıları yayınlanmış, bazı bilimsel dergilerde ateist rüzgârın etkisinde makaleleri basılmıştır. Ayrıca yürüttüğü çalışmalarla o dönemin önde gelen komünizm ve ateizm propagandacılarından biri olarak temayüz etmiştir. Kökleri bir Müslüman Türk ailesinde olan, Nüvvâb gibi bir dinî eğitim kurumunda filizlenen İsmail Cambazov'un komünizm devrindeki hâl ve harekâtını günümüzden baktığımızda anlamlandırmak epey zor geliyor.

İsmail Cambazov'un bütün olumsuz çalışmalarına ve Müslümanlara enjekte ettiği zehirlere rağmen o dönemde dahi Türk toplumunun belirli alanlarda gelişmesine katkı sağladığını görmekteyiz. Kolektif olsrsk hazırladıkları liseler için Türk edebiyatı ders kitapları, Türkçe yazdığı bazı yazıları bu bağlamda zikredilebilir.

Disiplin anlayışı, okuyup her konudan haberdar olma, yenilikleri takip etme ve kendisini geliştirme çabaları, hoşgörülü ve insancıl tavırları "komünizm uyuşturucusu"ndan ayrılmasından sonra İsmail Hocayı Müslüman-Türk toplumuna büyük hizmetler yapan âbide bir şahsiyet hâline getirmiştir. 1990 yılında Sofya'da açılan İslâm Enstitüsü öğretim kadrosuna "eski bağlantıları" ile dâhil olan İsmail Hoca, 3 sene kadar okulun rektörlüğünü de üstlenerek bu okulun kurulup gelişmesinde büyük katkılar sağlamıştır. Özellikle kendi ifadesiyle 1991 yılında Mekke'de yaptığı "nasuh tövbesi"nden sonra kendisini Müslüman-Türk bilincini güçlendirmeye adamış, hem okulda, hem müftülük teşkilâtının yeniden yapılandırılmasında büyük katkıları olmuştur. Önceki devrin kendisine kazandırdığı tecrübe, özgüven ve dengeli hareket etme kabiliyetiyle beraber Arda'nın suyundan gelen girişkenliği, sosyal yönünün güçlü olması, her yeni oluşuma canla başla katkı sağlama gayreti İsmail Hocayı toplumumuz açısından demokratikleşme devrinin önde gelenleri arasına katmıştır. İleri yaşına ve aşırı yorulmasına rağmen, dava şuuruyla katılmadığı bir kültürel etkinlik ya da dinî içerikli bir olay tasavvur edemiyorum. Hele bir de beyefendiliği, hoşgörülü, bilge ve "cambaz" tavırlarıyla her meclisin merkezine konumlanabilmektedir. Özellikle son dönemlerde kaleme aldığı belgesel hâtırâtı ise kültür mirasımızı zenginleştirmiş bulunmaktadır. İsmail Hoca, sahip olduğunu paylaşma arzusuyla büyük bir birikimi kendinden sonra gelen nesillere aktarma çabası içindedir. Bunlar aynı zamanda onun tövbesine azm ü cezm ile kastettiğinin işaretidir.

Allah, kendisine komünizm illeti içerisinde geçirdiği 45 yılı hak yolda yeniden yaşamayı nasip etsin!

MİLADİNOVTSİ KÖYÜNDE YENİ CAMİ AÇILIŞI

Eskicuma (Tırgovişte) iline bağlı Cevizli-kalfa (Miladinovtsi) köyünde İstanbul'un Ümraniye Belediye Başkanı Hasan Can tarafından yaptırılan yeni caminin resmi açılışı 11 Mayıs 2018 tarihinde yapıldı. Sayın Hasan Can, ailesinin 140 sene önce göç ettiği köylerine yaptırdığı büyük ve güzel cami bir vefa borcu olarak ortaya çıktı. Bulgaristan Müslümanları için büyük önemi olan bu kazanımın açılış merasimine Başmüftü Mustafa Hacı, Tırgovişte Valisi Mitko Staykov'un yanısıra pek çok misafir katıldı. Resmî misafirler arasında Ümraniye Belediyesi Başkan Yardımcısı Mesut Özdemir de vardı.

HELÂL KESİM SEMİNERİ

Başmüftülük bir ilki daha gerçekleştirdi. Yürütülen helâl beslenme çalışmaları kapsamında Helâl Belgelendirme Komisyonu 13 Mayısta kasaplıkla uğraşanlara seminer düzenledi. Seminerde hayvan kesiminin helâl kriterlerine nasıl uyacağı öğretildi.

Bu amaçla önce Yüksek İslâm Şurası Başkanı Vedat S. Ahmed helâlin ne olduğu ve hayatımızda nasıl bir yer tuttuğu, helâlle beslenme konusunda Müslümanın sorumlukları gibi konularda katılanları bilgilendirdi. Daha sonra Komisyon Üyesi Dr. Ahmed Lütov Başmüftülüğün ne zamandan beri ve hangi durumlarda şirketlere helâl sertifika verdiğini anlattı. Helâle bilimsel yönden bakan Komisyon Üyesi Dr. Şahin Süleyman da konunun sağlık açısından önemini dile getirdi, Müslümanların bu konuda hem dinî, hem de sağlık açısından hassas olmaları gerektiğini ifade etti. Bütün bunlarla birlikte Komisyon Başkanı Beyhan Mehmed helâl kesimin nasıl yapıldığını katılanlara pratik örneklerle müzakereli bir şekilde anlattı. Eski Zağra ve Filibe müftülerinin de katıldığı çalışmada hayvan kesimi ile uğraşan kişilerin aktif bir şekilde katıldığı seminer son derece faydalı oldu ve ileride benzeri etkinlikler düzenleme ihtiyacı ortaya çıktı.

EDİRNE ZİYARETİ

Mayıs ayı başında Razgrad bölgesinde görev yapan elliye yakın imam Türkiye'yi ziyaret etti. Razgrad Valiliği ve Edirne Müftülüğünün misafiri olarak Edirne'yi ziyaret eden imamlar, tarihi camileri görüp namaz kılma imkânı buldular. Bununla beraber Sağlık Müzesine de giderek Osmanlı döneminde tıbbın ne kadar geliştiğini ve ruh hastalarına uygulanan tedavilerin ne kadar insanî bir yöntemle yapıldığını gördüler. Deliormanlı hocalar, Türkiye ziyaretleri esnasında Edirne'den sonra Çanakkale'ye de gittiler. Dünyada eşine az rastlanan Çanakkale meydan savaşlarını, Türk kahramanlığını yerinde görme ve duyma imkânı bulan ziyaretçiler Bulgaristan'a daha bilgili ve kültürlerini zenginleştirmiş olarak döndüler.

DİNLER KANUNUNDA ÖNGÖRÜLEN DEĞİŞİKLİLER DEĞERLENDİRİLDİ

Yüksek İslâm Şurası, 17 Mayıs 2018 tarihinde Sofya'da geniş katılımlı toplantı gerçekleştirdi. Oturuma Şura üyelerinden başka demokratikleşme süreci yıllarında Başmüftü ve Yüksek İslâm Şurası Başkanı görevlerini ifa eden Dinî Önderler Heyeti ve Müftüler Meclisi üyeleri katıldı.

Filistin topraklarında adaletin gerçekleşmesi duası ile başlayan oturumun ana konusu, Halk Meclisine sunulan Dinler Kanununda yapılmak istenen değişiklik teklifleri oldu.

Yüksek İslâm Şurası, sözde "patriyotların" anayasaya aykırı ve totaliter tekliflerini kesinlikle kabul etmediğini açıkladı. Bununla birlikte BSP, GERB ve HÖH tarafından sunulan kanun değişikliği teklifleriyle ilgili de ciddî endişlerin olduğu belirtildi. Bu endişelerin başında devletin dinî özerkliği ihlâl etmesi, dinî hakları kısıtlama ve eğitim hizmetleriyle ilgili muğlak ifadelerin yer almasıdır.

МЯРАТА ЗА ОТНОШЕНИЯТА НИ С „ДРУГИЯ“

От гледна точка на вярата islямът разделя хората на няколко групи. Вярващият в Аллах, в посланията Му и в пратениците, които ги разпространяват, се нарича „мюмин“ – вярващ. Невярващият в Аллах, пейгамберите Му и изпратеното от Него, или част от тях, е окачествен с израза „кяфир“ – отричащ. А приемащият други божества заедно с Аллах се нарича „мюшрик“ – съдружаващ. Друга група са онези, които привидно вярват в горепосочените, но всъщност не вярват, те се определят като „мюнафък“ – двуличник. Не на последно място е онзи, който твърди, че не вярва в съществуването на Аллах, такъв в ислямската литература е наречен „мюлхид“ – заблуден. Според исляма от гледна точка на вярата всички, освен първата група, са с отхвърлени, неприемливи убеждения. Тъй като те са затънали в тинята на отрицанието на безкрайните блага на Аллах, в деня на равносметката ще бъдат наказани сурово. А вярващите от първата група, ако живеят в унисон с убежденията си, ще бъдат възнаградени щедро.

Според исляма всички от тези групи, без изключение, имат човешко достойнство. Всички хора имат право на живот на тази земя, без оглед на религиозното им убеждение. Те по своята същност са равни и достойни за уважение. Заедно с това, без да се накърняват човешкото достойнство, убежденията и поведението им, могат да бъдат критикувани. Но в крайна сметка всеки сам избира убеждението и начина си на живот и според това справедливо му се отсъжда в съдния ден.

В човешките си взаимоотношения мюсюлманите могат да се отнасят свободно с останалите хора, без оглед на религиозните им убеждения. Отношенията им трябва да се базират на взаимно уважение.

Заедно с това вярващите превъзхождат останалите поради факта, че не отричат и оценяват благата на Създателя си. Причината за това превъзходство е вярата. Убеждението на мюсюлманина, от една страна, му осигурява превъзходство, а от друга – го задължава да не постъпва неуважително към другите. Но поради различието във верските убеждения при определени случаи вярващите имат различно отношение към останалите категории хора. Затова от гледна точка на земните взаимоотношения е обособена категорията „ехл-и китаб“ – хората на Писанието. В тази категория са включени юдеите и християните, а отношението към тях леко се отличава от отношението към останалите невярващи.

Вярващите трябва да подходят съвсем отговорно във взаимоотношенията си и за да съхранят вярата и идентичността си, да съблюдават повелите и забраните на Аллах. Можем да резюмираме казаното в класическия израз: Та'зим ли-емриллях, шефкат аля халкиллях, което ще рече: уважение към заповедите на Аллах, състрадание към созданията Му.

В заключение, ние, като вярващи хора, обичаме и уважаваме всеки човек. Но още повече обичаме нашия Създател. Затова не бихме и не трябва да излизаме извън границите, очертани от Него, които са определени за поле на нашите действия.

Ведат С. Ахмед

Брой 6 (282)
Юни 2018
Година XXVI

ISSN: 1312-9872

Издател
МЮСЮЛМАНСКО ИЗПОВЕДАНИЕ
Главно мюфтийство

Вид издание
Месечно, периодично

Редакционна колегия
Ведат С. Ахмед
Джемал Хатип
Доц. Ибрахим Ялъмов
Д-р Исмаил Джамбазов
Д-р Кадир Мухаммед
Мурад Бошнак
Мухаммед Камбер

Технически редактор
Салих М. ШАБАНОВ

Контакти
София 1000
ул. „Братя Миладинови“ 27
Списание „Мюсюлмани“
Тел.: 02/ 981 60 01

Представителства
Мюсюлмански настоятелства
Районни мюфтийства

Online
www.grandmufti.bg
muslumani@grandmufti.bg

Печат:
Sky Print

Абонаментни цени
Годишен: 24,00 лв.
Шестмесечен: 12,00 лв.

СЪДЪРЖАНИЕ

02 Опитваме се да станем по-големи българи от българите
06 Плурализмът е приемане на различния и толерантност към него
08 Основни норми на корана в отношението към друговереца
10 Отговорно поведение и толерантни взаимоотношения
11 Мюсюлманската общност и религиозните свободи
12 Женитбата
14 Пътуване из старите турски столици Истанбул
16 Спазването на оруч през месец шеввал
17 Урве Ибн Зубейр
18 Накратко

За съдържанието на публикациите отговорност носят авторите им, а за обявите и рекламите – рекламодателите. • Уважаеми читатели, поради наличието на цитати от Свещения Коран и хадиси на страниците на списанието Ви молим да не го хвърляте на земята.

ОПИТВАМЕ СЕ ДА СТАНЕМ ПО-ГОЛЕМИ БЪЛГАРИ ОТ БЪЛГАРИТЕ

Интервю с уважавания д-р Исмаил Джамбазов през 90-ата година от неговия живот

Исмаил Джамбазов е роден на 10 юни 1928 г. в с. Брезен, общ. Ардино, обл. Кърджали. Началното си образование получава в родното си село, а основното – в турската прогимназия (рущдие) в Кърджали. През 1948 г. завършва средно образование в „Медресет-юн-Нюввваб“ в гр. Шумен. През 1953 г. завършва Юридическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Веднага започва да работи като журналист във в. „Йени ъшък“. По-късно завършва задочно и Факултета по журналистика, а през 1972 г. става доктор на философските науки. През целия си живот работи като журналист и се пенсионира от Агенция „София прес“ през 1990 г. Същата година започва да преподава в новооткрития Ислямски институт в София, а по-късно е и негов ректор. Той е автор на двадесетина книги и стотици статии. Сред книгите му е и двутомникът за историята на Главно мюфтийство на турски език, а скоро ще излезе и на български.

► Селямун алейкум, мухтерем ходжам! Още в началото на това интервю се сещам за един стих на турския поет Джахит Съткъ, в който се казва: „Минаха трийсет и пет години, наполовин пътя...“, а какво се случва, когато човек стане на 90 години?

Известният турски поет Джахит Съткъ Таранджъ (1910–1956) е написал стихотворението „Тридесет и пет години“ през 1946 г. Впоследствие хората го разтълкуваха по друг начин: „Седемдесет – работата е свършена“. Когато бяхме деца, не плачехме след онези, които умираха на 45–50-годишна възраст, а си казвахме: „Достатъчно дълго си поживя“. Защото тогава средната възраст на населението по света беше 28 години, а сега е 68. Вече през XXI век тридесет и петата година не е половината, а началото на пътя. През 2017 г. средната възраст в България е 78,4 г. при жените и 74,8 г. при мъжете. Още повече, шведските учени твърдят, че средната продължителност на живота през идните 8–10 години ще се повиши до 126 години. Тази оптимистична теория разшири границите на старостта. По времето на Таранджъ старостта започваше от 60-годишна възраст, а сега – от 100. Именно затова все още не приемам себе си за остарял. Даже скоро един гостенин в джамията научи, че съм на 90 години, и каза: „Машаллах! Никак не Ви личи! Като че ли сте на петдесет!“. В израз на благодарност му отвърнах: „Това означава, че вече съм остарял, тъй като аз все още смятах себе си на двадесет и пет, а вече съм достигнал петдесет!“.

► Коран-и Керим ни напомня, че животът и смъртта са ни дадени като средство за изпитание. Как бихте коментирали този айет?

Да, това е така. Аменна ве саддакна! Но въпреки това не съм напълно съгласен с идеята на много от суфиите, които твърдят, че светският живот ни е даден единствено като място или средство за ибадет и служене, чрез което да спечелим дженнета в отвъдния свят. Тези погрешни изводи подтикват мюсюлманите към пренебрегване и подценяване на този свят и ги кара да се стремят единствено към отвъдния, т.е. към спасението от джехеннема и спечелването на дженнета. А това от своя страна е сред причините християнският свят да изпревари мюсюлманския и да попаднем в жалкото положение, в което се намираме сега.

Аллах Теаля и Неговия Пратеник изискват от нас да обгърнем и двата свята и да балансираме между тях. И преди всичко ни повеляват да превърнем света, в който живеем, в един земен рай. Именно към това сочат и словата на Пейгамбера (с.а.с.), който е казал: „Вярващият, прекарал два еднакви дни, е в загуба". Важни са и думите на нашите предци, които пък са казали: „През осемдневния ни живот трябва да работим девет дена".

От всичко това в никакъв случай не бива да се разбира, че трябва да изразходваме цялата си енергия за спечелването на този земен рай. Подобно разбиране би било също доста вредно за нас.

На този свят постоянно ще работиш, ще печелиш и ще се издигаш, но заедно с това нито за момент няма да забравяш за отвъдния – вечния свят. Ще се стараеш стриктно да изпълняваш условията на вярата и заповедите на исляма и с добрия си нрав да бъдеш примерен човек, който се отнася с доброта към хората, животните и природата. Не бива да поставяш двата свята един пред, след, под или над друг, а ще се постараеш да ги спечелиш и двата, като паралелно се трудиш и за двата.

Има ли съвършенство в човешкия живот? А падение?

И двете са възможни. Отговорът на този въпрос е скрит в мъдростта и целта на човешкото сътворение. В два от трите айета, които изразяват целта на човешкото сътворение, се посочва, че човекът не е сътворен напразно (ел-Муминун, 23: 115) ***и че няма да бъде оставен сам на себе си*** (ел-Къяме, 75: 36). А в третия айет Аллах Теаля повелява: ***„Сътворих Аз джиновете и хората единствено за да Ми служат"*** (ез-Зарият, 51: 56). Виждаме, че като цел на човешкото сътворение се изтъква „служенето/куллук – смирението" на човека. Ибн Аббас (р.а.) тълкува този айет, пояснявайки целта на човешкото творение с понятието „марифет" – познаване. А понятието „марифет" е от голяма важност за мухаббета, обичта. Затова казваме, че основната цел е да бъдеш раб, кул на Аллах. Пътят на куллука минава през опознаването на Аллах (марифет). Тогава рабът най-напред ще опознае своя Създател, после чрез ибадет ще Го обикне, а за да достигне съвършенството (кемал), ще продължи да Му служи със същата преданост и обич. Този смирен път, който ще издигне човека до степента на съвършенството, е „сират-и мустаким" – правият път, който Аллах Теаля показва в Свещения Коран и Мухаммед (с.а.с.) прилага в своя живот.

Всемогъщия Аллах е дарил човека с широки права и свободи, до които днешните демократични общества все още не са достигнали, също така го е дарил със силна воля, чрез която да ги приложи в живота си. Коранът ни показва и правото, и кривото. Човекът е напълно свободен да избере един от тези два пътя. Вярващият, който следва правия път, дос-

тига степента на доволстващата и заслужила благосклонност душа – „нефс-и марзийе“, т.е. до степента на взаимното задоволство – Аллах е доволен от раба Си, а той е доволен от Него. След това се издига до степента на „нефс-и кямиле“, където се усъвършенства и става зрял и образцов човек. Този път го отвежда в дженнета.

А онези невежи раби, които са забравили за отвъдния свят и изцяло са се отдали на светския живот, ***„който не е нищо друго освен игра и забава“*** (ел-Енам, 6: 32), ще бъдат от вечно губещите. Тези жалки хора, които са лишени от прошката на Аллах, са сред вечно губещите както на този свят, така и в отвъдния. Това е падението. Опазил ни Аллах!

Ако Аллах Ви дари отново с 90-те години, които сте преживели, със сигурност има неща, които не бихте искали да направите?

Ако Аллах Теаля, Който е способен на всичко, ме сътвори отново, със сегашния ми ум, никога не бих се подлъгал на бляскавите и празни обещания на комунистите – враговете на Аллах и Мухаммед (с.а.с.), не бих заел място в тяхната партия и не бих попадал в джехеннемската пропаст на атеистите. И никога не бих станал от пропагандистите и защитниците на социализма.

Нека сега да зададем въпроса от друг аспект. Какво бихте искали да направите?

Като български гражданин бих служил на турската идентичност и нашата религия.

Личности като Вас се отъждествяват с обществото, към което принадлежат. Вие сте част от турската общност в България и сте живата ѝ история. Вземайки предвид случилото се довчера и това, което преживяваме днес, какво е бъдещето на мюсюлманско-турското малцинство според Вас?

Въпреки оптимизма на много от нашите интелектуалци, аз лично съм разтревожен от плачевното състояние на мюсюлманско-турското малцинство.

Ние бяхме подложени 45 години на твърда социалистическа диктатура, което доведе до загуба на идентичността. Много от нас започнаха да се срамуват от турското и мюсюлманското си потекло. Днес вече имаме наши „турски“ интелектуалци, които постоянно се хвалят, че дори в собствените си домове говорят на български език. Вече забравихме доста от нашите традиции. Опитваме се да станем по-големи българи от българите!

А от религиозна гледна точка сме в още по-лошо състояние. Построиха се толкова много нови и красиви джамии, но са съвсем празни и без джемаат. Който и турчин да попиташ, гордо ще заяви: „Елхамдулиллях, мюсюлманин съм“. Но няма нищо след това. Нито намаз, нито оруч, нито фарз, нито ваджиб – нищо! За съжаление, мюсюлманите, които се хвалят с домашната ракия, която сами са сварили, и със свинята, която сами са отгледали, с всеки изминал ден се увеличават.

Моето скромно мнение е, че ако не се вземат спешно бързи мерки за развиване на турското самосъзнание и разпространяване на святата ни религия – за което на хоризонта не се очертава никакво желание, то след 25–30 години вече не търсете мюсюлманско и турско малцинство в България!...

За съжаление обаче, в периода на комунизма и атеизма, когато е блеснала Вашата звезда, Вие сте написали доста статии и книги, чрез които сте се опитали да разклатите основите на много от нашите ценности, които днес защитавате. Слава на Аллах, че през последните години написахте много ценни трудове в израз на искрено покаяние. Обаче в свое стихотворение един от местните турски поети, Лятиф Али Йълдъръм, казва:

Не успях да потроша веригата,
с която съм прикован отвътре.
Като сянка ме преследва, подобно на сатаната.
Взема ли писалка в ръка, сякаш е в главата ми.
Ако река да кажа нещо – на върха на езика ми е.

Вие успяхте ли да потрошите веригите и да изгоните от себе си сатаната?

Откакто през 1991 г. в Мекка, при Кябе-и Муаззама, направих искрено покаяние, въпреки всичките ми усилия, за съжаление, все още нито съм успял да потроша веригите, нито пък да изгоня шейтана.

На нашето поколение в училищата, чрез медиите и обученията постоянно ни беше натяквано, че докато не изхвърлим напълно от главите си изживелиците, никога няма да станем истински марксисти-ленинисти и комунисти. А кои са тези „изживелици“, унаследени от нас чрез майчината ни кърма? Разбира се, това са мюсюлманското и турското самосъзнание.

Сега, обръщайки се назад, виждам, че през 40-годишния ми стаж

като активен журналист неуморно съм работил върху две основни теми: яростна вражда към капиталистическа Турция и нехайна съпротива към исляма. И то доброволно... Писах, без никой да ме насилва и вярвах от сърце в това, което правя. Вършех тази работа със съзнанието, че служа на обществото. Това, което ме изведе от тази пъклена яма, в която доброволно бях влязъл, беше гаврата с насилствената смяна на имената. Бях събуден от нехайния социализъм с боздугана „Ивайло", който неочаквано се стовари върху мен.

След като се събудих от 45-годишния дълбок и нехаен сън, бях потресен до такава степен, че без никакво колебание и съмнение се завърнах към мюсюлманско-турското си съзнание. Сега вече 30 години се опитвам да потроша веригата, с която социализмът окова съзнанието ми, и се опитвам да прогоня сатаната, който дори за миг не ме оставя на спокойствие, но тук трябва да призная, че все още не съм постигнал победа. Все още в главата ми съществуват останки от социализма. Несвършващите шептения на сатаната продължават да развалят ибадета ми и да ме отдалечават от искреността и страхопочитанието пред Аллах Теаля. Но никога не бива да изпадаме в безнадеждност, да се отказваме и да се предаваме. С помощта на Великия Аллах и въпреки всички спънки ще продължа да следвам правия път, иншаллах!

▶ ***Знаем, че Вие сте много дисциплиниран човек. Каква е ползата Ви от това?***

Имам приятел, професор по психология. Тества ме според няколко научни метода на психологията и ми каза: „Ти си средно талантлив интелектуалец. Но успехът, който си постигнал през живота, е над средното ниво. Постигнал си това с усилен труд". Постигнах това с „немска дисциплина". Работех постоянно и четях безспирно. Дипломите ми за висше образование и за докторската степен са плод на тази дисциплина. Вече не мога да побера в чанта двадесетте книги, които съм написал на български и турски. Всичко това съм спечелил първо с помощта на Аллах, а след това – с дисциплинирана и планирана работа.

▶ ***Да, въпреки напредналата си възраст продължавате безспирно да работите и да ни радвате с Вашите нови творби. Какво още имате на бюрото си, какво планирате да напишете?***

Споменах, че вече имам отпечатани двадесет малки и големи книги, но ако Аллах ме дари с живот и възможност, смятам да подготвя още пет.

Всевишния Аллах със Своята безкрайна милост и благодат ми даде възможност да посетя и трите свещени за исляма места – Мекка, Медина и Кудюс. Иска ми се първо да споделя с читателите това, което съм видял и преживял по време на посещението ми в тези свети места. В момента върху бюрото ми в почти готово състояние стои и следващата ми книга за историята на ислямското образование в България. След нея ще последват и другите, иншаллах...

▶ ***Мухтерем ходжам, като че ли се увеличиха онези, които пишат, без да четат... А Вие „изяждате книгите". Какво четете? Имайки предвид, че годишно се отпечатват десетки хиляди книги, а възможностите и времето на човека са ограничени. И между всички тези творби има ли книги, които обезателно трябва да се прочетат?***

Мозъкът на човека в днешно време е много претоварен. Налични са десетки хиляди книги, хиляди телевизионни канали, милиони вестници, списания и интернет портали. Всички те са насочени към мозъка на човека и се стараят, спечелвайки неговото сърце, да го дръпнат в своите редици. И тъй като между тях има и крайно вредни, човек се чуди коя книга да избере, кой вестник да чете и коя телевизия да гледа. Въпреки че е трудно да се направи правилен избор, според мен всеки трябва да чете книги, свързани с професията, с която си изкарва прехраната. Лекарят трябва да следи книгите, които се издават в медицинската сфера, инженерът – да е наясно с техническите промени във времето си, и т.н. Що се отнася до Свещения Коран, основните ислямски вероучения и книгите, свързани с живота на Пейгамбера (с.а.с.), то те са сред книгите, които всеки мюсюлманин постоянно трябва да чете. Освен тях мюсюлманинът трябва да чете и книги, които развиват общата му култура, като история, география, литература и т.н., но тяхното подбиране трябва да става с препоръка на по-опитни от него в определената сфера. Особено родителите, те много трябва да внимават какво четат и гледат техните деца. Тъй като има толкова много вредни романи и филми, които могат да отклонят дори и най-честния и достоен човек от правилния път.

Що се отнася до мен, в момента върху бюрото ми има 5 книги, които чета: книгата „Duruş" (Позиция) на Ахмед Давутоглу; книгата на Ибрахим Калън „Ben, Öteki ve Ötesi" (Аз, другият и отвъд), в която се разглеждат връзките между Запада и исляма; книгата на Ина Мерджанова „Мюсюлманските общности на Балканите"; втория том на сборника „Държавна сигурност и вероизповеданията", в който се разглеждат редица документи, свързани с разузнавателните действия на комунистите по отношение на мюсюлманското и на католическото общество в България през 1944–1990 г., и книгата „Неолиберално общество и междукултурно общуване" на Мюмюн Тахиров.

▶ ***Уважаеми д-р Джамбазов, благодарим Ви за това, че споделихте с нас ценния си опит. Нека Аллах да увеличи усилията и благослови живота Ви! Надяваме се през идните тридесет години да сте жив и здрав, за да постигнете и завършите по най-успешен начин онова, което сте запланували, иншаллах!***

ИНТЕРВЮТО ВЗЕ: АЛИОСМАН МЕХМЕД

ПЛУРАЛИЗМЪТ Е ПРИЕМАНЕ НА РАЗЛИЧНИЯ И ТОЛЕРАНТНОСТ КЪМ НЕГО

Д-Р АХМЕД ЛЮТОВ
ЕКСПЕРТ ОТДЕЛ „ВЪТРЕШЕН ОДИТ"

Ислямът предоставя на човека възможността сам да избира своята религия. Доказателство за това е следният айет: ***„И ако твоят Господар пожелаеше, на земята щяха да повярват всички до един. Нима ти ще принудиш хората да повярват?"*** (Юнус, 10: 99). И в сура Кехф, айет 29, Аллах казва: ***„И кажи: „Истината е от вашия Господар. Който желае, да вярва, а който желае, да остане неверник!".*** От тези айети се стига до извода, че Аллах не е пожелал да се намесва в личния избор на човека, защото след това човек ще носи отговорност за този свой избор. Като прибавим към това и всеизвестния айет: ***„Няма принуда в религията. Отличи се вече истината от заблудата"*** (ел-Бакара, 2: 256), още повече изпъква горепосоченият факт.

В днешно време четем, чуваме за хора, които, след като не са били удовлетворени от религията, която години наред са изповядвали, преоткривайки оригиналната си същност и природа, се завръщат исляма. Това преминаване от една религия към друга ни говори и за друго нещо – че човекът има разум, воля, избор и свобода на религия.

Съществува хадис, който гласи, че всяко дете се ражда с вродена вяра (като мюсюлманин), а впоследствие, под влиянието на родителите си, се превръща в юдей, християнин или съдружаващ. От хадиса се разбира, че има силно влияние на семейството върху избора на религия на детето, както и че вярата е вродена у човека и религията може да се промени. Впоследствие всеки човек избира религия със свободно проявена воля и вътрешно убеждение. Наистина волята принадлежи лично на човека, но тази воля се повлиява от различни фактори, които формират убеждението и са фактор при избора на религия. Най-важният фактор при избора на религия безспорно е семейството. Според исляма каквато и религия да избере и изпълнява човек, той никога не може да промени природата си да вярва.

Всеизвестно е, че децата още от ранна възраст започват постоянно да задават въпроси, свързани с религията, и търсят отговор на онова, което се случва около тях. Също така обичат да подражават и имитират това, което виждат. Особено когато живеят в мултирелигиозни общества, децата свикват да живеят с различни по религия и етнос деца. По този начин се формира мисленето и разбирането за мултирелигиозни общества и благосклонността за приемане на различния. Това е в съответствие с думите на Мухаммед (с.а.с.), които се съдържат в айета: ***„Вие си имате вашата религия и аз имам своята религия"*** (ел-Кяфирун, 109: 6).

Плуралистичните общества са достатъчен показател за това, че може да съжителстват различни религии, като последователите им проявяват толерантност едни към други и живеят в мир и разбирателство. В Свещения Коран, в сура Рум, айет 30, Аллах казва: ***„И обърни своето лице към ре-***

лигията – правоверен, – към природата, според която Аллах е създал хората! Творението на Аллах е неизменно. Това е правата вяра. Ала повечето хора не осъзнават“.

Ние сме убедени, че използването на сила за принудително налагане на дадена религия по никакъв начин не е свързано с исляма. В мюсюлманското общество винаги е съществувал плурализъм и това дава възможност на човека да научава повече за другите религии и да направи своя избор за религия, и да бъде толерантен към изповядващия различна религия. Дори по времето на нашия Пратеник Мухаммед (с.а.с.) веднъж сподвижниците му били при него, когато минали хора, които носели мъртвец. Тогава Пратеника (с.а.с.) станал на крака в знак на уважение. Като го видели сподвижниците му, и те станали, обаче след като отминали хората, носещи мъртвеца, един от сподвижниците попитал за причината за правостоенето им, т.е. за проявеното уважение към мъртвец, който бил юдей. Пратеника (с.а.с.) им отговорил, че *„все пак той също е човек“*. Това е достатъчен показател за толерантността и уважението към човека като висше творение, заслужаващо уважение. Според една мюсюлманска мисъл: „Ислямът е религия за човеци“. Затова индивидът преди всичко трябва да бъде човек, тоест да спазва универсалните човешки качества като справедливост, милост, хуманност и др. Човек трябва да приема различния като богатство. Колкото повече и различни са розите в един букет, толкова по-хубав и красив е той. Такова трябва да е и разбирането за мултирелигиозните общества.

КАКВО СЕ СЛУЧВА?

ВАКЪФСКАТА БЕНЗИНОСТАНЦИЯ В РУСЕ

Отговаря зам.-главният мюфтия Мурат Пингов

▶ *Уважаеми г-н заместник-главен мюфтия, Русе е един от мюсюлманските центрове, където има най-много вакъфи. Но едни от най-големите злоупотреби са се случвали там. Докъде стигнаха споровете за вакъфския имот с бензиностанцията?*

Съгласно договор за наем, валиден до 2011 г., във вакъфски имот на русенското Мюсюлманско настоятелство, т.е. на Мюсюлманско изповедание, са изградени бензиностанция и автокомплекс от фирма наемател.

През 2013 г. отправихме покана към „представителя“ на наемателя Милен Киткарски за уреждане на отношенията между Мюсюлманско изповедание и наемателя след 2011 г. Тогава узнахме, че същият, поради злоупотреби, вече не представлява първоначалния наемател, към когото имаме ангажимент за удължаване на наемния договор до 2016 г., а е представител на друга фирма със сходно наименование с разлика от три букви. Заедно с това ни беше представен договор от началото 2011 г., подписан с Н. Генджев, когато водеше битка за влизане в Главно мюфтийство.

Затова заведохме дело за установяване на недействителност на договора от 2011 г. и за предаване на имота на Мюсюлманско изповедание. Спечелихме делото на всички инстанции през 2017 г. През пролетта на същата година бяхме въведени във вакъфския имот.

Обаче в това време, през 2016 г., Генджев заведе друго дело, но в качеството му на представляващ Мюсюлманско сунитско-ханефитско изповедание (МСХИ). С това той поиска да се установи, че Мюсюлманско настоятелство – гр. Русе, не е собственик на имота, и да го придобие. На първа инстанция съдът уважи иска му, но на втора инстанция това решение бе отменено, а понастоящем делото е във Върховен касационен съд (ВКС).

▶ *И сега сме в очакване?...*

Не свършва с това... Когато през 2017 г. бяхме въведени в имота, заварихме друг пренаемател, който ни предаде имота. Но Генджев обжалва извършения въвод в бензиностанцията и със съдебни трикове „доказа“, че е бил заварен в имота, поради което ние бяхме изведени от имота.

При тази ситуация, докато чакахме решението на ВКС, Генджев отдал под наем имота на фирма, отново с управител М. Киткарски, а през месец февруари 2018 г. съставил констативен нотариален акт и придобил имота с бензиностанцията на името на МСХИ.

Узнавайки за това, на 19.04.2018 г. заведохме дело срещу МСХИ, търговското дружество на М. Киткарски и третото лице пренаемател на М. Киткарски за предаване владението на имота. Но ден след това е вписана сделка за продажба на бензиностанцията от МСХИ, осъществена привидно на 19.04.2018 г.

Към момента продължаваме делата за собствеността на имота, както и за подвеждане под отговорност на длъжностните лица и хората, съдействали за извършването на поредната манипулация и опит за присвояване на вакъфски имот от страна на всеизвестния Генджев.

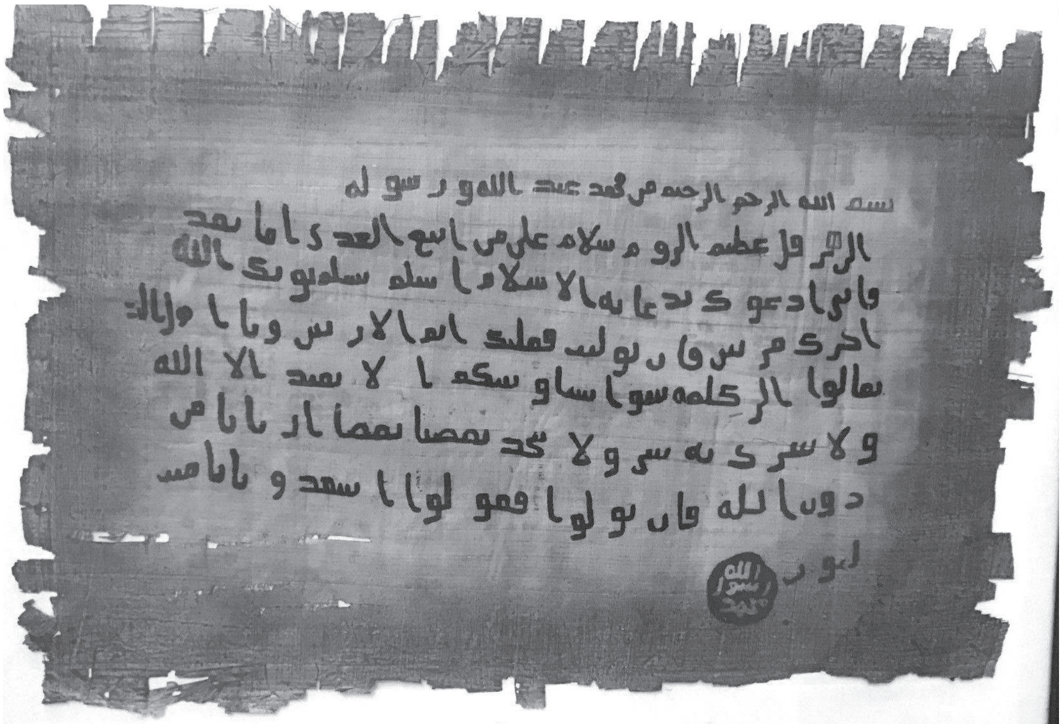

(نص يحكي رسالة الرسول ﷺ إلى هرقل قيصر الروم)

ОСНОВНИ НОРМИ НА КОРАНА В ОТНОШЕНИЕТО КЪМ ДРУГОВЕРЕЦА

Д-Р СЕФЕР ХАСАНОВ ВИСШ ИСЛЯМСКИ ИНСТИТУТ

Разтворим ли страниците на Свещения Коран, още от първите му думи усещаме полъха на милостта, вплетена в ключовия израз: „Бисмилляхиррахманиррахим“, означаващ: „Чета с името на Безкрайно милостивия и Вечно смиляващия се“. Споменаването и проумяването на милостта на Създателя не е акт, свързан само с четенето на Корана и останалите религиозни задължения, а е изключително важна част от всяко начинание. Това ясно се разбира от думите на Пратеника Мухаммед (с.а.с.): *„Всяко важно дело, което не започва с „бисмилляхиррахманиррахим“*, е незавършено“. Тайната в необходимостта от употребата на тези две имена: ер-Рахман (Безкрайно милостивия) и ер-Рахим (Вечно смиляващия се), е желанието на Създателя всички деяния на Неговите вярващи раби да отразяват безграничната Му милост. С цел да утвърди това качество Всевишния Аллах е казал: „Не те изпратихме освен като милост за световете“ (ел-Енбия, 21: 107). И тук става въпрос за милост, която не се ограничава само в отношението към хората, а се изразява към всички останали същества.

Друг преобладаващ тон на хоризонта на исляма в отношението към другите е добротворството, без да се прави каквото и да било разграничение между пол, раса или религия, между човек или друго живо същество, тъй като целта е единствено спечелването на задоволството на Създателя. Тази истина на исляма е залегнала категорично в думите на Аллах, в които се казва: ***„Онзи, който извърши с тежест на прашинка добро, ще го види“*** (ез-Зелзеле, 99: 7), като всеобхватността на това разбиране кристализира в следните думи на Пратеника Мухаммед (с.а.с.): *„За добродеянието към всяко живо същество се полага възнаграждение“*. В този смисъл е и разказаното от него, че една покварена жена спечелила задоволството на Създателя си поради това, че видяла изнемогващо от жажда куче и го напоила. И както търговецът, воден от желанието за печалба, се радва на клиентите без оглед на техния произход, така и вярващият се радва на всяка възможност за добро дело.

Наред с насърчаването на до-

бротворството паралелно се осъжда злото във всичките му форми, без значение на неговия обект, като това ясно прозвучава в думите на Аллах: ***„И онзи, който извърши с тежест на прашинка зло, ще го види“*** (ез-Зелзеле, 99: 8).

Трети основен фактор, който регулира отношението на мюсюлманина към другите и е част от неговия духовен мир, е справедливостта. Относно наложителността на справедливостта в Свещения Коран се казва: ***„Наистина Аллах ви повелява да отдавате правата на техните собственици и когато съдите между хората, да съдите със справедливост“*** (ен-Ниса, 4: 58). И пак в същия смисъл в Корана се казва: ***„Ей, вие, които сте повярвали, бъдете изпълнителни пред Аллах и свидетели на справедливостта! И да не ви накара омразата към някои хора да бъдете несправедливи! Бъдете справедливи, това е по-подходящо в пазенето от гнева на Аллах! Пазете се от гнева на Аллах! Наистина Аллах е сведущ относно онова, което вършите“*** (ел-Маиде, 5: 8). И точно поради това чувство за справедливост едно от нещата, от които истински вярващият най-много се страхува, е проклятието на онеправдания, независимо от неговата религия и убеждения, тъй като Пейгамбера (с.а.с.) е известил, че *„няма перде между Аллах и проклятието на онеправдания“*.

Всеобхватността на милостта, добротворството и справедливостта в поведението на мюсюлманина отразява ясното му съзнание, че със сърцата на хората може да се разпорежда само техният Създател, Който познава тайните им. Той вярва в думите на Всевишния Аллах: ***„Наистина ти не можеш да напътиш онзи, когото обичаш, но Аллах напътва когото си пожелае, като Той най-добре знае напътилите се“*** (ел-Касас, 28: 56). Ето защо мюсюлманинът не се чувства отговорен за религиозната принадлежност на останалите, освен дотолкова, доколкото е длъжен да ги запознае с исляма, като, дори и обладан от силата на убежденията си, той няма право да прекрачва границите на добрия тон, когато запознава другите с религията си, както се разбира от думите на Всевишния Аллах: ***„Призовавай към пътя на твоя Господ с мъдрост и хубаво поучение и спори с тях по най-добрия начин“*** (ен-Нахл, 16: 125).

За мюсюлманина другостта е едно по-различно, по-висше измерение на изпитание на вярата. Измерение, в което той трябва да прояви милостта, добротворството и справедливостта, които иначе всеки с готовност щедро раздава на единоверците и съмишлениците си.

БРАК С ЧОВЕК ОТ ДРУГА РЕЛИГИЯ

ХАЛИЛ ХОДЖОВ НАЧАЛНИК ОТДЕЛ „ИРШАД“

„Днес ви бяха разрешени чистите блага. Храната на дарените с Писанието е разрешена за вас и вашата е разрешена за тях. (Разрешени са ви) и целомъдрените жени от вярващите, и целомъдрените жени от дарените с Писанието преди вас, ако им дадете техните отплати с целомъдрие, а не с разврат, и без да се взимат приятели (без никях). А който се отрече от вярата, делото му се проваля и в отвъдния живот е сред губещите.“ (ел-Маиде, 5: 5)

Бракът в исляма е договор между мъж и жена при определени условия. Науката фъкъх определя условията, на които трябва да отговарят мъжете и жените, за да е валиден бракът. Относно брака между мюсюлмани и немюсюлмани има няколко възможни варианта:

Брак между мюсюлманин и християнка или юдейка: този брак е позволен при липса на възможност за встъпване в брак с мюсюлманка. Имайки предвид, че основните условия за сключване на брак (никях) са изразяване на съгласие от двете страни – иджаб и кабул, определяне и изплащане на мехир – задължителната плата, която се полага на жената, свидетели и оповестяване, при брак от този род освен основните условия трябва да са налице и следните условия: жената да бъде свободна и да е известна с целомъдрието си, което изключва робиня и прелюбодейка от двете общности.

Брак между мюсюлманин и жена от друга религия, различна от християнството и юдаизма: този брак не е позволен. В това число влизат всички религии извън исляма, християнството и юдаизма, като индуизъм, будизъм, зороастризъм, шинтоизъм и пр. Според съвременните ислямски учени атеизмът също е в тази категория.

Брак между мюсюлманка и немюсюлманин: такъв брак категорично е забранен. Свързано с това Аллах Теаля повелява: ***„И ако узнаете, че са вярващи, не ги връщайте при неверниците! Нито жените са разрешени за тях, нито пък те са разрешени за жените“*** (ел-Мумтехине, 60: 10).

ОТГОВОРНО ПОВЕДЕНИЕ И ТОЛЕРАНТНИ ВЗАИМООТНОШЕНИЯ

Първо всички трябва да повярваме, че на света най-силните същества са хората. Бивайки част от човечеството, мюсюлманите, като вярващи и последователи на ислямската религия, трябва да спазват определени правила във взаимоотношенията си. Религията регулира тези отношения на базата на принципи. Някои считат, че самата религия е граница за предпазване и ограничение за някои неща. Да, абсолютно е така, но да се замислим какви са тези ограничения, които поставя религията, и нещата, за които някои хора приказват, без да знаят нищо за тях. Ето например: забраната да се консумира алкохол, да се краде, да се прелюбодейства, да се лъже и т.н.

Това не са само граници или ограничения за предпазване, това на по-разбираем език се нарича възпитание, а то на първо място се наследява от родителите. Разбира се, че всеки от нас трябва да има необходимото възпитание, за което е нужно да не се поддаваме прекалено на чувствата си и предвид трудността на процеса на възпитание да проявим търпение. Защото, получавайки необходимото възпитание след преживяване на редица трудности и изпитания, ние ще се променим и ще променим обществото, в противен случай то ще ни промени. Затова в сура ел-Аср Аллах Теаля ни известява следните айети: ***„Кълна се в следобеда. Човек е в загуба. Освен онези, които вярват и вършат добри дела, и взаимно се наставляват за истината, и взаимно се наставляват за търпението“.***

С тези айети Аллах Теаля ни е оповестил, че сме в загуба. Въпреки това ние, хората, спадаме към категорията неблагодарници, защото, независимо от това, че нашите очи, крака и ръце са здрави, не сме признателни за благодатта, с която Аллах ни е дарил.

Освен това в отношенията на мюсюлманите наблюдаваме един много сериозен проблем: когато виждаме, че клонът на дървото на съседа е преминал в нашия двор, смятаме, че той вече е наша собственост, но това не е така. Затова трябва да постъпим разумно и отговорно, да не си създаваме проблеми, но и да не създаваме на другите, а напротив, да търсим възможности за подобряване на отношенията ни като братя мюсюлмани.

Това поведение изисква толерантно отношение. Когато говорим за граници на толерантността, първо би било добре да дефинираме думата толерантност. Това накратко е уважение и приемане на гледна точка или становище, различни от нашите. Толерантността играе особено съществена роля при формирането на характера. Освен това е важен елемент при изграждането на едно общество.

Когато става дума за толерантността на мюсюлманина към последователите на други религии, трябва да се подчертаят някои неща, с които всеки един мюсюлманин е длъжен да се съобразява. Мюсюлманинът е длъжен да бъде толерантен във всяко отношение, показвайки уважение към религията на своите приятели, дори да са немюсюлмани. Същевременно той трябва да живее религията си по достоен начин, защото, съзнателно или не, общувайки със своя приятел, той представя религията си.

Не трябва да се забравя, че отношението и доброто поведение към своя брат са от особено значение за всеки мюсюлманин, целящ да спечели задоволството на Аллах. Принцип в нашите отношения трябва да бъдат думите на любимия ни Пратеник Мухаммед (с.а.с.): *„Улеснявайте и не затруднявайте!“*. Това спокойно може да се разгледа в рамките на доброто отношение и поведение. Добрите думи и дела, дори и въздържането от порицаното, показват и определят толерантността на мюсюлманина.

Границите на толерантността ни зависят и от това доколко се придържаме към нашата религия и нейните норми. Ако думите и делата ни като мюсюлмани уронват не само нашата личност, но и религията, която представляваме, то тогава едва ли това влиза в границите на толерантността.

В заключение бихме заявили, че хората, които са последователи на религии, различни от нашата, всъщност не са различни с нищо друго освен с религията си и начина си на живот, произтичащ от религиозните им убеждения. Те също като нас са хора и те се радват, обичат, страдат. Ние като мюсюлмани сме отговорни за мира по целия свят – не само за мюсюлманите, а за всички хора! Затова се молим Аллах Теаля да закриля всички хора, да ни напъти по правия път и да ни дари с живот, изпълнен с радост, хармония и щастие! Нека не забравяме, че именно животът и взаимоотношенията ни тук са нивата ни за ахирета! Ще пожънем това, което посеем!

ИЗГОТВИЛИ:
МУСТАФА ИНУЗОВ,
УЧЕНИК В ДУ – МОМЧИЛГРАД
ЙОНУЗ ЙОНУЗ,
УЧЕНИК В ДУ „НЮВВАБ“ – ШУМЕН

МЮСЮЛМАНСКАТА ОБЩНОСТ И РЕЛИГИОЗНИТЕ СВОБОДИ

ХАЙРИ ЕМИН ЕКСПЕРТ ОТДЕЛ „МЕЖДУНАРОДНИ ДЕЙНОСТИ“

През последните години в България се наблюдава драстично нарастване на ислямофобията и престъпленията от омраза към мюсюлманите. В същото време се предприемат значителни мерки за борба с тероризма и екстремизма, които се отразяват негативно на мюсюлманската общност в страната. Мюсюлманската общност се сблъсква с редица предизвикателства по отношение зачитането на свободата на религията или убежденията, които се пораждат от подходите за борба с тероризма и екстремизма. Макар че действащото законодателство в България гарантира правото на свобода на религията или вярата, а общността се ползва със свобода на религията и вярата, мюсюлманската общност е все по-загрижена за дискриминационните действия на властите и длъжностните лица. От друга страна, действащите закони са напълно достатъчни и добри, за да защитят общността и държавата от вредни елементи.

В тази ситуация на преден план излиза проблемът с балансирането между правилния подход и необходимостта на държавата да предприеме ефективни мерки за борба с тероризма и екстремизма по силата на международното право и правата на човека и религиозните свободи.

Като цяло мюсюлманската общност в България е против всички видове тероризъм и радикализъм и подкрепя законите и кодексите срещу тероризма, които са необходими за сигурността и защитата на цялото общество. Освен това, въпреки че в България никога не е имало радикализъм или насилие от религиозно естество, ставаме свидетели на неразрешено разпространение на популизъм и антимюсюлманска реч, които противопоставят различните етнически и религиозни групи и насаждат омраза. Тази реч намира своята подкрепа и от новите глобални предизвикателства като бежанската криза, войната в Близкия изток и фаталната идеология на ДАЕШ, като резултатите са изключително критични за мюсюлманската общност в страната.

Именно тези развития на обстоятелствата мотивираха предложенията на народните представители за промени в Наказателния кодекс през 2017 г., които да инкриминират „радикалния ислям“. Подобни промени позволяват злоупотреба с религиозните свободи и отварят врати за произвол и нарушения на правата на човека чрез произволни, нелогични и неразумни тълкувания на противоречивия термин „радикален ислям“. Тъй като няма ясна дефиниция и единно експертно мнение относно формулирането на „радикалния ислям“, което е в основата на уникалните международни законодателни решения. Следователно подобни предложения за законови норми рискуват да не съответстват на основните демократични принципи като свободата на религията, която е част от ценностите на европейските общества. Както и да бъдат изключително неефективни и с отрицателни последици за цялото общество. Безсмислено е да се приеме закон, който няма да разреши проблемите в обществото, но е по-вероятно да ги задълбочи. Проблемите в обществото трябва да се разглеждат обективно, за да се намерят адекватни решения на свързаните с тях динамични социални проблеми. В този дух трябва да се прочетат и предложенията за промени в Закона за вероизповеданията, направени отново през 2017 г., както и тези от месец май 2018 г.

Те не са единствените, които съдържат дискриминативни клаузи. През последните три години са предложени и други законопроекти, които са също дискриминативни по отношение на мюсюлманската общност.

Мюсюлманското изповедание в България е на мнение, че държавата с нейното законодателство, правораздаване и съдебна система трябва да запази своята неутралност по отношение на вътрешнорелигиозни особености.

ЖЕНИТБАТА

Д-Р МУСТАФА ХАДЖИ ГЛАВЕН МЮФТИЯ

Ислямът е определил женитбата като щит срещу прелюбодеянието. Естествено, целта на женитбата не е само предпазване от прелюбодеянието.

Някои от основните цели на женитбата са:

1) Изпълнение на заповедта на Аллах Теаля.

За да бъде продължен родът на човека, който е наместник на Аллах на земята, е необходимо да има женитба. Затова Той повелява: ***„И встъпвайте в брак с несемейните сред вас“*** (ен-Нур, 24: 32). Ето защо женитбата е заповед на Аллах и извършването на женитбата се приема като богоугодно дело.

2) По-добро изпълнение на религията.

Това се разбира от хадис на Мухаммед (с.а.с.), в който казва: *„Женитбата е половината от религията, който се ожени, е изпълнил половината религия, след това да се старае да изпълни втората половина“.*

Когато човек се ожени, той свързва живота си с партньор, с когото споделя чувствата си, проблемите и радостите си. Всеки човек намира опора и подкрепа от съпруга/та си, те взаимно се допълват и си помагат и така живеят щастливо.

3) Запълване на духовната празнота.

Понякога човек се чувства самотен, макар и да се намира между хората. В такъв момент изпитва необходимост от съмишленик, партньор или някой много близък, който ще му помогне да се почувства значим и равноправен. Друг път пък човек е напрегнат и има нужда от нечия утеха, а понякога изпада в отчаяние и се нуждае от насърчаване. Във всички случаи най-добрият утешител и покровител за мъжа е съпругата, а за жената – нейният съпруг. Това се потвърждава от айета в Корана, в който Аллах Теаля повелява:

„И от Неговите знамения е, че сътвори за вас съпруги от самите вас, за да намерите спокойствие при тях, и стори помежду ви любов и милост...“ (ер-Рум, 30: 21).

Не е възможно човек да се довери на някого и да му разкрие чувствата си, ако не очаква от отсрещната страна разбиране и съчувствие, каквито се срещат само при съпрузите.

4) Възможността човек да се грижи за някого и някой да се грижи за него.

Човек не може да живее сам за себе си. Той е обречен да живее заедно в общество и изпитва необходимост от покровителството на това общество, както и да се чувства удовлетворен, когато той допринесе нещо за благото на обществото. Най-добрият израз на казаното дотук е женитбата. Мъжът – в съответствие със своята физиология

– полага грижи за материалното обезпечаване на семейството си, като в замяна на това получава уют и спокойствие в дома си. По същия начин съпругата дарява съпруга си, като става майка на неговите деца, а в замяна на това се радва на любовта и попечителството на съпруга си. Най-голямата радост и за двамата си остават децата. Родителите са щастливи, когато децата им са щастливи, родителите полагат повече грижи за децата, отколкото за себе си, и страдат заради страданията на децата си повече, отколкото за себе си... Това е само една част от плодовете на женитбата, която дава възможност на хората да почувстват сладостта на живота и да разберат важността на мисията си на този свят.

Естествено, положените грижи за децата не са едностранни, тоест човек полага грижи не само за материалното обезпечаване на семейството си. Възпитанието на децата е не по-малко важно от осигуряването на прехраната и поминъка. Децата, получили майчина обич и бащини грижи, също имат задължения към родителите си. Доброто възпитание на децата и тяхното добро отношение към родителите се пренасят в обществото и по този начин човешките ценности намират приложение във формирането на обществения мироглед. Така моралът в обществото се запазва, доброто отношение между хората и високата човешка нравственост се предават и на поколенията.

За съжаление, в нашето съвремие не се обръща сериозно внимание на проблемите, свързани със семейството. Ние сме свидетели как една част от младите мъже и жени предпочитат да живеят заедно, без да са женени, под предлог че бракът е отживелица и че съвременната младеж не трябва да се съобразява с подобни обичаи. Друг аргумент за ергенския живот е финансовият проблем. Страхът да се поеме отговорност или опасенията, че женитбата ще натовари личния им бюджет, са преграда пред някои млади хора. В основата на всичко стои непознаването на религиозните принципи, слабата вяра и отчаянието, което е обзело хората.

Ислямската религия насърчава младежите да се женят, като заедно с това подчертава важността на човешкото достойнство и човешката чест. Нещо повече, характерно за ислямското право е, че една от основните му цели е опазване на човешкото достойнство. По този въпрос Мухаммед (алейхисселям) казва: *„Този, който бива убит при защита на достойнството си, е мъченик...“.*

Тук е мястото да се отбележи, че това са принципи, които под една или друга форма заемат място във всяка религия. Именно това налага сътрудничеството между различните религии в много насоки, но най-вече по въпросите, свързани със семейството, като приравняване на религиозните бракосъчетания с гражданските, въпроса за абортите и пр.

Казаното дотук идва да ни покаже важността на религията в обществения живот и че в наше време религиозните дейци са призвани да обясняват на хората, че религията не е свързана само с погребенията на мъртъвците и че хората трябва да бъдат религиозни и да организират живота си според вярванията си, защото това е единственият начин да бъдат щастливи.

Необходимо е да приемем и реалността, че хората в България са били откъснати от религията дълго време, поради което не всички възприемат еднакво религиозните принципи, но точно в това се състои ролята на религиозните водачи – да проповядват на хората по разбираем и достъпен начин. Пример за това е Мухаммед (с.а.с.), който казва: *„Повелено ми е да разговарям с хората според техните възможности за разбиране“.*

Ето защо имам смелостта да твърдя, че религията е имала и ще има място в обществото и ще напътства хората във всички аспекти, та даже и в интимните човешки отношения като женитбата, по които въпроси политиката не може и не е в състояние да намери решение.

НИСАБ И ФИТРЕ ЗА 2018 Г.

Главно мюфтийство на Мюсюлманското изповедание в Република България уведомява мюсюлманската ни общност, че на заседание, проведено на 04. 05. 2018 г. в София, са взети следните решения:

1. Нисабът за зекята, който ще се дава през месец рамазан 2018 г., е 4640,00 (четири хиляди и шестстотин и четиридесет) лева.

2. Фитре (садака-и фитр) за 2018 г. е най-малко 5,00 (пет) лева на човек.

3. Стойността на милостинята фитре и нисабът за зекят, който трябва да съблюдават мюсюлманите – български граждани, живеещи или работещи в европейски или други страни, е определеното от оторизираните религиозни институции или организации в съответната страна. Това трябва да се спазва дори при даване на фитре или зекят в България, независимо дали го дават сами или чрез упълномощено лице.

Горе посочените изчисления са направени въз основа на решенията на Комисия „Фетва“, взети на 15. 08. 2009 г., с които се посочва начина на определяне на размера за нисаб на зекят и фитре.

Пожелаваме ви ползотворно прекарване на свещения месец рамазан и достойно посрещане на Рамазан байрам, който започва на 15 юни 2018 г.!

ПЛАМЪК ЗАНЕВ ЖУРНАЛИСТ

Пътуване из старите турски столици

НЕПОЗНАТИЯТ ИСТАНБУЛ

Обикновено когато заговорим за Истанбул, веднага пред очите ни изпъква „Синята джамия – Султан Ахмед“ и стоящата срещу нея „Ая София“. Не пропускаме да говорим и за „Капълъ чарши“.

Но сега ще направим една разходка из места, които не са много известни, но също са много интересни. Ще започнем нашата обиколка от моста „Галата“ към източния бряг на Златния рог. На моста не пропускаме да погледаме как множество истанбулчани са се наредили покрай перилата му да ловят риба. Гледайки рибарите и преминаващите под нас кораби и наслаждавайки се на прекрасната гледка към Златния рог, стигаме неусетно до неговия източен бряг.

По тясна уличка покрай множество магазинчета, продаващи железария и водопроводни части, продължаваме на север и виждаме вдясно от нас една арка и нагоре квадратна кула в стила на минаретата от времето на Омеядите. На фона на тези малки магазинчета това не е за пропускане и се насочваме към нея. В лявата страна на арката има плоча и за наше най-голямо учудване четем, че това е джамия и съгласно надписа е построена в 95 година по хиджри от араби. Невероятно колко малко време е минало, откакто Пратеника на Аллах (с.а.с.) е предсказал, че един ден Константинопол и Рим ще станат мюсюлмански градове и ислямът вече ще се е настанил в Европа. Това е седем века преди султан Мехмед II Фатих да завоюва Истанбул. Самата джамия има интересна история, макар и научно оспорвана, твърди се, че е била построена по времето на арабската обсада на Константинопол през 717–18 г. от Месламе ибн Абдулмелик, военнокомандващ по времето на халифа Омер ибн Абдулазиз.

Според друго твърдение на това място през VI век е имало византийска черква, която през XIII век е била превърната в римокатолическа катедрала, после, през XIV век, е манастир на Доминиканския орден и от 1475 г. вече окончателно става джамия във вида, в който я виждаме днес, и е включена към вакъфа на Мехмед II Фатих. Смяната на многото собственици е дала отражение и в нейната архитектура – различни стилове, таванът е плосък и стените са облицовани с дърво, което ѝ придава особен уют.

Продължаваме нашата разходка на север покрай брега на Златния рог, гледаме картата, за да не се загубим из лабиринта от по-големи и малки улички, и изведнъж пред нас на един стълб за електрическо осветление виждаме надпис „Коч мюзеси“ и стрелка, сочеща наляво. Нищо не ни подсказва какво може да очакваме от този музей. Самият вход е невзрачен, но изненадата ни беше пълна, когато влязохме вътре: пред нас се откри салон с автомобили – от създаването им до наши дни – и всичките лъщяха, като че ли сега излизат от завода. Това е музей на

техниката, създаден от турския милиардер Рахми Коч. В този музей, който непрекъснато се попълва, може да се видят най-разнообразни предмети и машини. В колекцията са изложени както едни от първите велосипеди, така и инсталация за получаване на зехтин, кораби, султанският влак, самолети и дори подводница, с която човек може да направи кратко пътуване под вода из Златния рог. Със съжаление напускаме този интересен музей, за който и една седмица няма да е достатъчна, за да бъде разгледан подробно.

Връщаме се обратно през следващия мост на западния бряг на Златния рог. Вниманието ни е привлечено от един огромен акведукт и ние тръгваме към него, още повече че булевардът минава под него. Вдясно от нас виждаме една внушителна фасада, която има вид на сграда с религиозно предназначение. Да, наистина това е бил манастир, построен през XII век от съпругата на император Йоан Комнин. Манастирът е построен под третия хълм на Истанбул и това, че е под земята, предопределя по-нататъшната му съдба, когато през следващите векове е преустроен в резервоар за съхранение на вода. За това предразполага и построеният до него акведукт, откъдето се е вземала вода за зареждането на този огромен резервоар. Размерите му са впечатляващи – 50 метра дължина и 18 метра височина на сводовете. Като резервоар за съхранение на вода е използван до края на XVIII век. Манастирът е бил известен и под името „Пантократор". Но след превземането на Истанбул той е превърнат в медресе, а по-късно – и в джамия. Тя е историческата „Зейрек джамия", носеща името на първия мюдеррис в медресето – Молла Мехмед ефенди, чийто прякор е Зейрек.

Древните римляни не са знаели закона от физиката за скачените съдове и затова, когато са прокарвали водопроводи, са строели над долините внушителни акведукти. Така и в древния Константинопол, за да доставят вода в града, са построили акведукт с дължина 971 метра, а между третия и четвъртия хълм са построили този впечатляващ мост акведукт. Той е бил построен през IV век от римския император Валент. По него са доставяли вода до града, който тогава е заемал мястото, където сега е разположен университетът на Истанбул. След превземането на града от Мехмед II Фатих той е бил продължен до стария дворец, сега на неговото място е построен дворецът „Топкапъ". Предвид голямата си височина над терена (29 м) в частта си между третия и четвъртия хълм той е на две нива. В резултат на голямото земетресение през 1509 година части от него са пострадали, но отново са били възстановени. Гледаме, цъкаме с език и се възхищаваме на майсторството на древните строители. През парка „Фатих" продължаваме към центъра на града, когато пред нас се изпречва една великолепна джамия – „Шехзадебашъ".

Тази джамия е построена по заповед на султан Сюлейман Великолепни в памет на неговия рано починал син шехзаде Мехмед. Тя е построена от най-големия архитект и строител на Османската империя, Мимар Синан, през 1543–1548 г. Височината на централния купол е 18,42 метра, а диаметърът му е 38 метра.

Продължаваме нашата разходка по булевард „Кючюк Ая София" и след няколко завоя на улицата пред нас виждаме една сграда, на която само минарето ни подсказва, че това е джамия. Това е джамията „Кючюк Ая София". Построена е като християнска черква от византийския император Юстиниан I и неговата съпруга Теодора. Първоначално на нея ѝ било дадено името „Св. св. Сергий и Вакх". През 1497 година, по времето на султан Баязид II, тя била превърната в джамия. Впоследствие ѝ било дадено името „Кючюк Ая София" (Малката св. София), тъй като архитектурно е подобна на „Ая София джамия" (Св. София). Колоните ѝ са от розов и зелен порфир, а капителите им – от мрамор, както тези на „Ая София". Пространството около джамията е оформено с великолепна градина с шадраван в центъра ѝ.

Посетихме не една хилядна, а може би една милионна част от историческите забележителности на Истанбул, където на всяка крачка виждаме следи от неговата многовековна история. Не може нито за един ден, дори и за една година да се види всичко, а всичко е много интересно.

СПАЗВАНЕТО НА ОРУЧ ПРЕЗ МЕСЕЦ ШЕВВАЛ

ДЖЕМАЛ ХАТИП ЕКСПЕРТ ОТДЕЛ „ИЗДАТЕЛСТВО“

Спазването на шест дена оруч през месец шеввал, който настъпва след месец рамазан, е от сюннета на Пратеника (с.а.с.). В предание от Ебу Еюб ел-Енсари (р.а.) се предава, че Мухаммед (с.а.с.) е казал: *„Който говее в рамазан и след това говее още шест дена в месец шеввал – все едно е говял цялата година“* (Муслим).

Тълкувайки този хадис, имам Невеви (рах. ал.) казва: „Това е така, защото всяка сторена добрина при Аллах се приема за десет добрини. Следователно оручът на месец рамазан се приема за десет месеца, а шестте дена от шеввал, умножени по десет, правят шестдесет дена, тоест два месеца, съответно всичко прави една година. И когато мюсюлманинът постоянно спазва този оруч по този начин, все едно спазва оруч през целия си живот“.

МЪДРОСТИТЕ ОТ СПАЗВАНЕТО НА ОРУЧ ПРЕЗ МЕСЕЦ ШЕВВАЛ

1. Спазването на шест дена оруч през месец шеввал, след рамазан байрам, се прави с цел мюсюлманинът да попълни пропуските на рамазанския си оруч и да спечели наградата, за която Пратеника на Аллах (с.а.с.) споменава в хадиса: *„Спазването на оруч през месец рамазан се равнява на десет месеца, а спазването на шестдневния оруч през месец шеввал се равнява на два месеца, така че всичко това се равнява на цяла година оруч“* (Несаи).

2. Спазването на оруч през месеците шеввал и шабан е сюннет-и муеккеде. С тяхна помощ се допълва това, което е пропуснато или сгрешено по време на рамазанския оруч, който е фарз; защото – както се споменава в предание от Пратеника на Аллах (с.а.с.) – фарзовете се допълват със сюннетите. И тъй като хората допускат грешки и недостатъци по време на рамазанския оруч, те се нуждаят от ибадети, с които да попълнят тези пропуски...

3. Рамазанът е повод за опрощение на нашите минали грехове, а спазването на оруч през шеввал се явява като израз на благодарност към Аллах (с.т.) за този ценен дар. Защото няма по-голям нимет от опрощението на греховете ни, и затова от нас се изисква да изразим благодарността си към Него, като спазваме оруч през тези шест дни от шеввал.

4. Делата, които човек е извършвал по време на рамазана, не свършват с неговото приключване, а продължават, докато човек е жив; няма теравих, но има нощен намаз; няма фитре, но има садака и т.н. Вярващият, който продължава да спазва оруч и след рамазана, доказва, че оручът не е проблем и товар за него, а е един обичан ибадет, който той изпълнява с пълна радост и желание.

От преданията, които ни разказват за живота на Пратеника (с.а.с.), виждаме, че неговите дела са били постоянни и непрекъснати. И когато Айше (р.анха) била запитана дали Пейгамбера (с.а.с.) имал специален ден, който да се различавал от другите, тоест, в който да правел повече ибадет и добри дела, тя отговорила: „Не, неговите дела бяха постоянни и непрекъснати!“. Дори се предава, че когато Расулюллах (с.а.с.) пропускал някои от допълнителните ибадети, които обикновено вършел през месец рамазан, той ги наваксвал веднага след него, през месец шеввал. Една година пропуснал да направи ибадета итикяф в последните десет дена на рамазан и впоследствие направил итикяф през първите десет дена от месец шеввал.

Пример за наука, търпение и задоволство: УРВЕ ИБН ЗУБЕЙР

МУХАММЕД КАМБЕР, ИМАМ, ЧЛЕН НА ВМС

Урве ибн Зубейр е вторият от седемте факихи (ислямски правоведи) на Медина. Той е син на Зубейр ибн Аввам, който е един от приближените и обичани хора от Пратеника (с.а.с.). Баба му по бащина линия се казва Сафийе бинт Абдулмутталиб, която е леля на Пейгамбера (с.а.с.). Майка му пък е друга известна личност от ислямската ни история: Есма бинт Ебу Бекир. Жената, която помага на Мухаммед (с.а.с.) и носи храната им, когато с Ебу Бекир (р.а.) се крият в пещерата Севр в дните, когато се готвят да се преселват. Урве ибн Зубейр е плод от едно праведно семейство от двама сахабии, предани на Пратеника на Аллах (с.а.с.). Роден е по време на управлението на третия праведен халиф Осман ибн Аффан.

Урве (р.ал.) още от малък започва да търси наука при най-известните сахабии, възползва се от науката на своята леля и майка на вярващите Хазрети Айше. За него Кабиса ибн Зуейб казва: „Аз и Ебу Бекир сядахме при Ебу Хурейра да учим наука, а Урве ни надделя с влизането си при неговата леля Айше, от която научи всичките хадиси, които тя знаеше. Обичаше науката и учените хора и няма как да не е така, след като си пожела наука, молейки се близо до Кябе. Там бяха той, двамата му братя Абдуллах и Мусаб, а с тях беше и Абдуллах ибн Омер, когато един от тях рече: „Наистина се намираме близо до Дома на Аллах, нека всеки от нас си пожелае нещо, пък може и да му се случи“. Тогава всички заявили желанията си, а Урве рекъл: „Аз пък си пожелавам наука, която хората да вземат от мен“. На всички тях Аллах приел дуата и реализирал желанията им, включително и на Урве.

Той осъществил мечтата си след дълги години усилия и безсъние, така се сдобил с наука и станал един от големите учени в Медина, при когото търсели наука стотици, дори и сахабии. Омер ибн Абдулазиз, когато бил управител на Медина, го канел за съвети и признавал, че „не е срещал по-учен от Урве ибн Зубейр“.

Урве (рах.ал.) освен с науката си бил известен и със своята набожност – изпълнение на нощен намаз, четене на Коран-и Керим и др. През целия си съзнателен живот всеки ден прочитал четвърт от Корана, а през нощта кланял нощен намаз, прочитайки отново четвърт от Корана.

Оженил се за дъщерята на Абдуллах ибн Омер. Самият Урве разказва: „Както обикаляхме около Кябе с Абдуллах ибн Омер, молейки Аллах за опрощение, му рекох: „Желая да се оженя за твоята дъщеря Севда“, а той се обърна към мен, споменавайки Аллах, без да ми отговори. Но когато се прибрахме в Медина, даде своето съгласие“. Родили им се четирима сина: Яхя, Осман, Хишам и Мухаммед. Те са от хората, които са предали най-много хадиси от него, като най-известният сред тях е Хишам. Сред известните ученици на Урве са и Мухаммед ибн Шихаб ез-Зухри, Ебу Зинад и Сюлейман ибн Йесар.

Видният учен бил подложен на редица изпитания. Халифът Велид ибн Абдулмелик, който живеел в Дамаск, го поканил да го навести. Той се отзовал на поканата на халифа, като взел със себе си един от синовете си, който се възхитил на конете на халифа и яздейки един от тях, паднал, а останалите го стъпкали и той починал на място. Урве чул за новината и проявил търпение, след което погребал сина си в Дамаск.

След няколко дена усетил силна болка в крака си. Халифът събрал личните си лекари да го лекуват, обаче след обстоен преглед те стигнали до заключението, че кракът му трябва да се отреже. Предложили му опиати за успокояване на болката, която ще почувства при ампутацията, но той отказал, казвайки: „Оставете ме и когато започна да кланям намаза, тогава го отрежете“. Така и сторили. По време на намаз му отрязали крака с трион, след което той загубил съзнание и паднал на земята. Когато халифът видял това, не сдържал удивлението си: „Не съм виждал по-търпелив от този шейх!“ – казал той. Когато Урве се свестил, хванал с ръце отрязания крак и рекъл: „Кълна се в Аллах, че с тебе не съм ходил никъде към харам, а постоянно съм отивал в джамията“.

Когато се завърнал в Медина, хората започнали да го посещават и да изказват съболезнования за починалия му син, а той им отговарял с прочутите си думи: „О, Аллах! Дари ме с четири деца, отне ми едното, но остави три, затова слава на Тебе. О, Аллах! Дари ме с четири крайника, лиши ме от единия, но ми остави три, затова слава на Тебе“.

Но след прекарания живот по пътя на науката, ибадета, оруча и търпението настъпил и неговият край. Смъртта го заварила, когато бил оручлия. Починал на седемдесет и една години, през 94 година по хиджри. Аллах да бъде доволен от този велик имам и да го дари с висините на дженнета!

ГЛАВНИЯТ МЮФТИЯ ДАДЕ ИФТАР ЗА ПОСЛАНИЦИТЕ ОТ МЮСЮЛМАНСКИТЕ СТРАНИ

По случай настъпването на свещения рамазан на 18 май в централната сграда на Мюсюлманско изповедание главният мюфтия Д-р Мустафа Хаджи даде официална вечеря ифтар за посланиците от мюсюлманските държави в България. Този ифтар за дипломатическия корпус се организира традиционно всяка година.

СЕМИНАР ЗА ПРЕПОДАВАТЕЛИ В ТУРЦИЯ

В първата седмица на месец май отдел „Образование“ на Главно мюфтийство организира семинар за близо 50 преподаватели от трите духовни училища – в Шумен, Момчилград и Русе – и за преподавателите, които преподават „Религия–ислям“ в общинските училища. Семинарът, който се проведе в Истанбул, се реализира съвместно с Министерството на образованието на Турция.

По време на семинара бяха изнесени лекции за методиката на преподаване на религиозни предмети, отношението към учениците, преподаването на Коран, забавното обучение и др. Също така по време на посещението в Истанбул се проведе среща за побратимяване на духовните ни училища със сродни учебни заведения, което ще даде възможност за обмяна на опит. В края на семинара имаше и посещение на културни и религиозни обекти в Истанбул.

ОБЩОСЕЛСКИ МЕВЛИД В С. ПАДИНА

„Мевлидите имат важно значение за съхраняването на мюсюлманската идентичност. Те дават възможност да се изпълняват религиозните ритуали и сплотяват мюсюлманската общност около ислямските принципи.“ Това заяви по време на традиционния общоселски мевлид-курбан в кърджалийското село Падина председателят на Висшия мюсюлмански съвет Ведат С. Ахмед, който бе гост на религиозното мероприятие. В него участваха над 3000 души от Падина и околните общини, както и много падинчани, които са разпръснати в различни краища на страната.

В мевлида, който се проведе на 6 май 2018 г. участваха и ходжи от района, водени от наместник-мюфтията Ерхан Реджеб.

Пред всички присъстващи беше представена религиозна програма, включваща четене на Коран, мевлид и религиозни песни, както и всички бяха нагостени с 32 казана пилаф с курбанско месо.

СЕДЕМ ГОДИНИ СЛЕД НАПАДЕНИЕТО НАД СОФИЙСКАТА ДЖАМИЯ

На 20 май Главно мюфтийство организира дискусия по повод седемгодишнината от нападението над софийската джамия „Баня Башъ“. С модерирането на д-р Ахмед Лютов, експерт от отдел „Вътрешен одит“ на Главно мюфтийство, проф. Евгения Иванова от Нов български университет и д-р Сефер Хасанов от Висшия ислямски институт изложиха своите впечатления и идеи за трагичния случай от 2011 г. Д-р Хасанов напомни някои моменти от нападението срещу джамията и молещите се и подчерта ролята на мюсюлманите за овладяването на ситуацията.

Проф. Иванова засегна въпроса за промените в нагласите на мюсюлманите в годините след това събитие. Тя заяви, че „нападението над джамията е изиграло роля в промяната на нагласите сред населението. Травматичните събития влизат в паметта на общността и паметта на цялото общество“.

Според председателя на Висшия мюсюлмански съвет Ведат С. Ахмед, който взе отношение по дискусията, отбелязването на събитието е важно за това, че от него трябва да се вземат поуки. Поука за това, че не бива да се допуска то да се повтори. Той подчерта, че в никакъв случай мюсюлманите не искат да бъдат изкарани като жертви, но и не бива да позволяват някой да посяга на достойнството им.